Ч. 57 (14.889). Львів, середа 16. березня 1938. Оплата почтова уiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-28
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Леґіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Гітлер у Відні.

В понеділок Гітлер віхав самоходом до Відня; він стояв у бронзовому одностсрою в сивому самоході. В год. 17.45 він увійшов до готелю „Імперіяль", вийшов на бальков і виголосив промову.

ШУШНІҐ АНІ ІННІЦЕР НЕ АРЕШТОВАНІ.

Виявляється, що Шушніґ на волі. Він сидить у Бельведері під охороною поліції та має лист безпеки, з яким кожної хвилини може виїхати за кордон.

Також кард. Інніцер не арештований — він оголосив пастирський лист з нагоди аншлюсу.

КАНЦЛЕРСЬКИЙ УРЯД — НАМІСНИЦТВОМ.

Австрійський канцлерський уряд буде від тепер зватися „німецьким намісництвом".

Віденське міністерство закорд. справ почали ліквідувати, мін. Шмідт відлетів до Берліна.

ЖИДИ НЕ ВІЗЬМУТЬ УЧАСТИ У ПЛЕБІСЦИТІ.

У Відні загально думають, що жидів не допустять до плебісциту, який відбудеться 10. квітня, бо 2. точка оголошеного вчора конституційного права згадує лише про „мужчин і жінок німецької народности".

ЗМІНИ В АВСТРІЙСЬКІЙ ДИПЛЬОМАТІЇ.

Німецький амбасадор у Вашинґтоні доручив американському державному секретаріятові ноту з текстом закону про аншлюс та повідомлення його, що австрійське посольство і консуляти у Злучених Державах дістало наказ підпорядкуватись німецькій амбасаді.

Австрійського посла та радника посольства з Парижа відкликали до Відня, подібно як і послів з Льондону та Праги.

Делеґат Австрії при Лізі Націй бар. Пфлюґль зголосився до димісії — її приняли. Про це повідомив він секретаря Ліґи Націй.

Австрійський генеральний консуль у Парижі заявив, що не вернеться до Австрії та стане політичним еміґрантом. Він вивісив демонстративно прапор австрійської республіки.

ЗАЙС-ІНКВАРТ НІМЕЦЬКИМ НАМІСНИКОМ ДЛЯ АВСТРІЇ.

Як повідомляє Німецьке Інформаційне Бюро, Гітлер виголосив нині (вівторок) у полудне промову на Гельденпляц, в якій повідомив, що намісником німецької держави для Австрії заіменував Зайс-Інкварта.

ОБМЕЖЕННЯ ДЛЯ АВСТРІЙСЬКИХ БАНКІВ.

ВІДЕНЬ, 14. 3. Новий австрійський уряд наказав дуже суворої контролю всіх кордонів Австрії, щоб не допустити до вивозу маєтків, цінних паперів і золота.

Уряд постановив, що

1) В австрійській валюті вільно тижнево брати з капіталу, зложеного в банку тільки до 1.000 шилінґів, в чужій валюті тільки до вартости одної тисячі шилінґів.

2) Переказувати з конта на конто можна більше, але виплати підлягають обмеженням.

3) Купно і продаж цінних паперів дозволені інституціям, які їх переводять, але їм не вільно виплатити більше, як це передбачує цей розрахунок.

4) Викуп або завдатки асекураційних поліс вільно платити до висоти 500 шилінґів.

5) Опізнення внаслідок цих постанов не мають правних наслідків.

6) Винуватим загрожує кара гривни 100 тисяч шилінґів, кара до року вязниці, або обі кари рівночасно.

ДЕМОНСТРАЦІЇ.

Перед німецькою амбасадою та австрійським посольством у Вашинґтоні дійшло до демонстрацій; арештовано 25 осіб.

Австрійські громадяни з протигітлерівського табору, зокрема жиди, демонстрували перед генеральним консулятом Австрії в Парижі.

АНТИСЕМІТСЬКИЙ КУРС.

У деяких віденських льокалях появились уже написи: „Жиди не бажані". Поліція арештує жидів під закидом валютових надужить та комунізму. Прокураторів і суддів жидівського походження звільнено зі служби. До адвокатської й нотаріяльної палати не принимають жидів. Жидів-лікарів рятункового поготівля також звільнено зі служби.

Серед жидівського населення вибухла паніка — воно намагається втікати за кордон. На граничній стації в Зебжидовицах від двох днів помітно збільшений рух утікачів-жидів. Жиди — польські громадяни, зголошуються масово в польському консуляті за виїздовими візами.

Становище Великої Британії до аншлюсу.

ЛЬОНДОН ОСТЕРІГАВ.

Після двох засідань британського уряду та авдієнції у короля, прем. Чемберлен виголосив у парляменті заяву про становище до аншлюсу. Він зясував хід подій, згадуючи про три пересороги Льондону і Парижа та протест після перевороту.

ЧИ АНГЛІЯ МАЄ ПРАВО ВМІШУВАТИСЬ ДО ТОЇ СПРАВИ?

На те мін. Рібентроп відповів листом, що його Чемберлен відчитав у парляменті:

Німецький міністр закорд. справ відмовляє Анґлії права виступати як протектор Австрії, бо аншлюс був внутрішньою справою німецького народу.

Дальше Нойрат заперечив заяву Шушніґа, немовби він уступив під загрозою, що німецьке військо ввійде до Австрії. На ділі німецька армія перейшла кордон щойно на запросини Зайс Інкварта після димісії Шушніґа. Мирові може загрожувати хіба посторонна держава, яка вмішувалась би в австрійську справу.

Не вдаючися в полеміку, Чемберлен заявив, що Анґлія має право займатися долею Австрії, якої незалежність заґарантувала Ліґа Націй.

Опісля Чемберлен довше спинився над теперішнім положенням Чехословаччини, якій Німеччина обіцяла не зближувати війська на 15 км. до кордону.

Свою промову закінчив Чемберлен натиском на поширення зброєнь Англії

Німецькі військові літаки появилися над Чехословаччиною.

БЕРЛІН ЗАСПОКОЮЄ ПРАГУ.

Кілька німецьких військових літаків перелетіло в кількох місцях чехословацький кордон і вернулись до Німеччини.

Прага повідомила про це дипльоматичним шляхом Берлін, відкіля відповіли, що коли справді дійшло до цього інциденту, німецькі летуни нарушили приказ, тому в тій справі переведуть енерґійний допит.

Чехословацький уряд висловив надію, що інцидент полагодять як слід і що він не повториться

ПОХИЛА ВЕРБА...

(З приводу недільних польських резолюцій.)

Львів, 15. березня 1938.

Яка найбільш характеристична риса польсько-українських відносин за останні роки? Постепенний, але постійний і безупинний упадок авторитету українства, як політичного чинника та взагалі як національного колективу у польських очах і внаслідку — зріст польського наступу при постійному українському відступі.

Ці дві речі — занепад української поваги та протиукраїнський курс — вяжемо в одне тому, бо це явища, які стоять у взаємному нерозривному й безпосередньому причиновому звязку. Протиукраїнські акти державної національної політики, масові репресії адміністраційного характеру та наґінка польської вулиці бували й раніш, давнішими роками, та приймали такі гострі вияви, як замахи на доми українських установ у 1922. році, як літо—осінь 1930. року, як закони й розпорядки, що ліквідували — від двомовних вивісок починаючи, на українських катедрах, краєвім виділі і народньому шкільництві кінчаючи — все найцінніше, що українці довгими десятиліттями політичної боротьби та культурної конструктивної праці здобули собі за часів Австрії і тодішньої польської краєвої влади. Але всі ті акти, які били по нашому стані посідання і зменшували його, всі акти, які зменшували можливости нашого національного розвитку, щораз більше віддавали односторонній контролі державних чинників та вводили щораз нові реформи зі спеціяльним вістрям проти українства (напр. вся проблема фізичного виховання молоді, вся шкільна політика, вся земельна політика, політика щодо персонального складу державного бюрократичного апарату, залізничого апарату і т. д. і т. д.) — все воно було проявом боротьби.

Довгі роки над польсько-українськими відносинами висіла атмосфера війни з 1918/19. рр. і засновки тих років бували й надалі міродайні. Ми проти цього боролися, виступали, протестували і зазнавали тієї долі, яку завжди зазнає слабший. У тій боротьбі українська політична думка переходила теж природну еволюцію, яка впливала на зміну тактики нашої боротьби. Але за ввесь той час ми зберігали одно: **повагу українського імени, значіння українства як чинника потенціяльних можливостей.** Коли державна національна політика йшла проти українців, то тому, щоби **обмежити їх силу.** Коли польська вулиця демонструвала проти українців, то тому, що боялася українців, як сили.

Сьогодні ситуація назовні ніби та сама. Не змінилася національна політика уряду, не змінився підхід польської вулиці. Але змінилися психольоґічні засновки одних і других, змінилося засадниче становище польської сторони до української сторони. На місце пошани — прийшло **легковаження,** на місце остраху — прийшла образлива протекціональність. Українство стає у Польщі чинником, з яким щораз менше рахуються. Вартість української позиції підтримують одиноко українські господарські й культурні установи та всілякі суспільні організації, які працюють і творять далі конструктивні цінности, чи радше борються проти наступу на дотеперішні свої осяги. І ця праця польську вулицю нервує, сердить та каже їй домагатись чимшвидшої ліквідації тих станиць конструктивної праці, а коли це так легко не йде — каже їй гістеризувати. Але чи можна казати все ще про пошану до українства?! Про те, що український національний масив у Польщі є взагалі джерелом якихось великих політичних можливостей на ширшу мірку, —

про це нікому вже й думка не майне! І це така різниця між тим, що було і що є, що взагалі неможливо переводити того порівняння без почуття гнітучого стиду.

Чи треба доказів?! Прочитайте ще раз уважно промову п. Войцеховського у буджетовій комісії та пізніші його образливо-протекціональні зворота під адресою українських послів, прочитайте безпосередні відповіди міністрів на українські промови у соймі та їхні посередні відповіди, якими були заяви чільних поль. послів (за дуже малими винятками), врешті деякі відповіди на інтерпеляції. Пригадайте собі історію польського Секретаріяту Порозуміння, який дійшла до свого шпилю у двох актах — в відомих летючках підчас страйку Стронництва Людового та в зафінансованні видавництва „Львівські Вісти" вкупі зі спровадженням із Кракова „Ільїчом Греко-Католиком", з опертям на гурток москвофілів, як політичного партнера. Врешті: голова того Секретаріяту, високий військовий достойник, у справі офіціяльної участи війська в церковному святі висилає куренду до греко-католицьких єпископів відразу з цілим готовим церковним церемоніялом та делегує до переговорів навіть не полевого єпископа, лише військового капеляна-римокатолика! Врешті тон і зміст тієї повени постанов і резолюцій, що їх приймають різні польські організації на своїх зборах у Львові, резолюцій, які мають наскрізь провокаційний характер та писані тоном найбільшого призирства супроти всього, що українське! Зїзд „Просвіти" в очах тисячки учасників недільного польського віча у Львові, це „протипольська демонстрація з визначно політичним підложжям", яка спонукує польських патріотів до того, що вони просто, зовсім недвозначно грозять самосудом, якщо влада дозволила б на таку українську манифестацію!

І це все тоді, коли від української репрезентаційної політичної верхівки чуємо далі заяви про вірність „нормалізаційній" тактиці. Ясна річ, коли поруч із такими заявами не йде політичний відпір на протиукраїнський наступ, то наступ — природно — кріпшає. Коли не буде познак, що відпір організується, то такий наступ щораз кріпшатиме. Очевидно, що такий стан не може продовжуватись ад інфінітум і не може повставати щораз більша диспропорція поміж тим, чим ми **хочемо бути в очах усіх неукраїнців**, та тим, чим ми сьогодні в їх очах є.

Ми стаємо сьогодні тією похилою вербою, яку скубає і смикає кожний прохожий та на яку скаче кожна коза. Нація, яка сходить до ролі похилої верби, доскочується до стану, нижче якого докотитись не сила. Найвища пора освідомити собі нинішній стан української справи у Польщі! Нині, коли міжнародні події немов автоматично висувають українську проблему вгору, та українська проблема у нас лежить нижче, ніж колинебудь лежала. Треба призадуматись, щоб цей стан мерщій скінчився та призадумуватись над способами, якими це слід зробити.

Відповідь міністра освіти
на інтерпеляцію в справі шкільного плебісциту.

Цю відповідь міністра освіти на інтерпеляцію пос. В. Кузьмовича містимо з двох оглядів: 1) з огляду на її зміст, актуальний ще й сьогодні; 2) щоб ті українські чинники, які переводили плебісцит, могли свої інформації, передані в свому часі УПР-ії, перевірити з відповідю уряду. — **Ред.**

У відповідь на переслану мені з письмом з дня 15. січня 1938 № Р. і IV 191 Р. Р. інтерпеляцію посла Володимира Кузьмовича в справах, що відносяться до цілости і ходу т. зв. шкільного плебісциту на терені в першу чергу Львівської Шкільної Кураторії, маю шану вияснити, в порозумінні з Паном Міністром Внутрішних Справ, як слідує:

Уведення в життя постанов закону з дня 31. VII. 1924 р., що містить деякі постанови про організацію шкільництва, натрапило в перших роках на великі труднощі. З боку родичів та особливо з боку організацій, що зацікавилися справою навчання в школах, пристосовано всякі засоби і шляхи, щоб осягнути задуману мету, які не все були відповідні і згідні з приписами. Могли трапитися і дійсно траплялися рівнож деякі недотягнення і помилки в поведенні урядових органів. Одначе всякі помічені неточности і помилки постійно і послідовно простувала й усувала влада вищої інстанції, чи то в наслідок відкликів і зажалень населення, чи то з власної ініціятиви шляхом контролі.

З тієї причини не можу прилучитися до думки висказаної в інтерпеляції, немов би стан державного вселюдного шкільництва під оглядом мови навчання на території Л. Ш. О. вимагав такої коректури, яку можна б осягнути шляхом „шкільного плебісциту переведеного українськими громадянськими чинниками".

Мотиви, що мали доказати потребу такого „плебісциту" не є точні. Нпр. справа деклярацій вложених в 1925 р. в радехівському повіті, представляється так, що з 47 громад, в яких вложено деклярації, 22 громади зголосили відклики, і відклики ці полагоджено приписаним шляхом поступовання з тим вислідом, що 7 відкликів відкинено з огляду на спізнення речинця, один з тої причини, що в громаді не було 25% українського населення, два рішення в Кураторії унуьовано та у всіх інших випадках затверджено видані рішення.

Зрештою треба мати на увазі й те, що форм плебісциту, переведеного українськими громадянськими колами, не передбачує взагалі ні закон з 31. VII. 1924, ні виконний розпорядок до цього закону з дня 7. І. 1925 р. і того роду акція була би суперечна з обовязуючими приписами. Ст. 3. згаданого закону з 31. VII. 1924 р. дає право лишень родичам дітей у шкільному віці висказати побажання в справі мови навчання в школі, а з постанови § 8. виконного розпорядку з дня 7. І. 1925 виходить, що ці побажання в формі окремих деклярацій згідно з приписаним зразком вносять до шкільного інспекторату особи до того управнені. Отже нема ніякої основи переносити управнення, що прислуговують поодиноким особам, на ті чи інші громадянські чинники.

Дальший розпорядок, який нормує справу мови навчання в держ. вселюдних школах, міститься в розпорядку Президента Республіки з 29. 11. 1930 р. (Дн. У: Р. П. ч. 82, поз: 644.). З того розпорядку виходить, що зміна мови навчання в школі може приписаним способом наступити тільки в 7-літних очерках. Це має саме на меті, щоб діти, які в даних умовах почали шкільну науку, мали спромогу покінчити її рівнож у цих самих умовинах, оскільки йде про мову навчання. Так отже, складання деклярації в справі зміни мови навчання в інших речинцях ніж у 7-ми літних відступах, мусить відпасти зовсім, як уже в самій основі безвиглядне.

Розпорядки держ. влади, що їх видано у звязку зі складанням деклярацій в справі мови навчання в цьому шк. р. 1937/38 втримано в межах вище згаданих приписів. Вона вказуючи місцевости і школи, в яких зміна мови навчання в теперішнім речинці була актуальна, старалася не утруднювати, лише навпаки облегчувати заінтересованим батькам відповідне використання управнень, які їм прислугують.

Не дається заперечити, що деякі українські громадянські чинники старалися використати акцію складання деклярацій в справі мови навчання в школі для переведення плебісцитової акції в масовому характері без огляду на те, чи мала вона осягнути практичний результат. Для ілюстрації вистане навести факт, що помимо виясненъ влади і без справжньої потреби й цілі зорганізовано у 25-ти місцевостях „плебісцит" за руською (українською) мовою навчання у відношенню до шкіл, що мали досі і мають саме руську (українську) мову навчання.

Приклади різних неправильностей, які наведено в інтерпеляції, відносяться головно до того роду „плебісцитової" акції, що її піднято в місцевостях, де не було умовин до складання деклярацій в цьому шк. році. В тих випадках могли трапитися неправильности. Однак треба мати на увазі те, що ходить тут про місцевости, дотично яких на підставі виясненъ влади було відомо згори, що ведена там „плебісцитова" акція не має належного узасаднення і не може бути успішна. І саме тому державна чи самоврядна адміністрація могла мати оправдані причини відмовитися від співділання в тій акції.

Щодо конкретних закидів, звернених проти поодиноких старостів чи війтів, справа представляється так:

Не є згідне з правдою, немов би [illegible] Староста відмовив делегації, що не дозволить [illegible] взагалі зувати підписи, бо плебісцит може [illegible] національні антагонізми. Зате Староста [illegible] (?), що складання деклярацій є безцільне [illegible] нема в 1937 році шкіл, які мали би [illegible] зміну мови навчання. Рівнож неточний є [illegible] би Староста жадав стемплевої оплати, бо [illegible] війта гміни Гадова виллинула до Старости [illegible] пільована і на те зажадення Староста [illegible] XII. 1937 на руки адв. д-ра Гнідінського, [illegible] в імени тих, які вносили жалобу. В [illegible] особисто не зголошувалися до Старости і [illegible] Староста не узалежнював видачі рішення від [illegible] ня стемплевої оплати.

В Жерниці Вишній і Жердениці не [illegible] від прихильного рішення, бо школи т. [illegible] сам інтерпелянт, існують щойно від двох [illegible].

В Жерниці Нижній взагалі нема [illegible] лише приватна T. S. L.

Дотично закиду, що поступник Староста [illegible] делегацію населення до Шкільного Інспектор[illegible] треба зазначити, що зяви в'н це зробив, [illegible] виснити безпідставність обстоювати [illegible] що їм плебісцит належиться".

Якщо йде про громаду Хревт, гміна [illegible] щойно в цьому році основано там школу і [illegible] в справі мови навчання видано в серпні 1937 р.

З причини випадків пиянстого і [illegible] в деяких місцевостях ліського повіту [illegible] н'старшу контролю, тому покарання [illegible] ступки Горецького і Кучинича, про що згадує [illegible] пелянт, не має ніякого звязку зі справою [illegible].

Дотично закиду інтерпелянта в справі [illegible] Старостом городським у Львові уповнення до [illegible] ної Управи Р. Ш. виясняється, що Рідна Школа [illegible] ступила до зорганізування плебісцитової акції [illegible] кою поширення своїх політично-пропагандивних [illegible] ментів не лишень на терені Східньої Галичини (Східньої Малопольщі) але також на Поліссі і [illegible]. Ті намагання переступили обовязуюче право і [illegible] речні з постановами статуту, по думці [illegible] управнене розвивати діяльність лише на [illegible] східно-галицьких (малопольських) воєвідств. І [illegible] причини львівський Староста візвав на підставі [illegible] закону про товариства з 27. X. 1932 (Д. У. Р. П. [illegible] поз. 808) Управу Рідної Школи, щоб [illegible] яльність суперечну зі законом і статутом [illegible] чно уділив йому відповідного упімнення.

В стрийському повіті в місцевостях, [illegible] актуальне було складання деклярацій, війти [illegible] відмовились потвердити підписи на деклярації [illegible] вчаючи одночасно тих, що зголошувалися. [illegible] що Староство не уділило інформацій [illegible] немов то „плебісцит" передбачено лише в [illegible] Добряни, Дашава, Станьків і Стрілків. [illegible] не маючи від шкільної влади [illegible] були умовини зголошувати домагання в справі [illegible] навчання. — відповів делегатам, що інформації [illegible] справі може їм дати шкільний інспектор. У [illegible] ському повіті ані Староста ані війти не [illegible] нотаря, чи суду тих, що зголошувалися [illegible] дження підписів на деклараціях, [illegible] ними, почували сторони в кожному випадку.

В станиславівському повіті [illegible] жони" громади Делів, [illegible] обопільно, пов'домив делегатів, [illegible] що погляду на те, що не знає місцевих [illegible] цей, буде легалізувати підписи, [illegible] йому довуд особисти. На телефонічну [illegible] справ' Староста дав „плебісцитовому" [illegible] які відповідні пояснення: після [illegible] підписи вже без особових документів.

Дня 13/12. 1937 старший постерунковий [illegible] шелав Павас, маючи службу в громаді [illegible] мову про „плебісцит" з Іваном Білянським [illegible] ніякого примусу вручив поліційному [illegible] рації. На доказ, що деклярацію [illegible] долучується відпис протоколу [illegible] ського.

„Протокол переслухання [illegible] мандській канцелярії в Ілові дня [illegible] з Іваном Білянським сином [illegible] 34 літ, рільником релігії гр.-кат. [illegible] мад' Ілів, повіт Жидачів; [illegible] постерунковий Казимир [illegible] долі. По [illegible] грудня 1937 р., коли я [illegible] канцелярії потвердити [illegible] деклярацій в справі шкільного плебісциту [illegible] я там постерункового [illegible] дав я добровільно друк [illegible] зазначив, що друк не [illegible] ідентичність мого підпису і [illegible]

друк переглянути на вразок. Занамчую, що поcтерунковий Панас не був у мене в меншалві в цій справі. Звороту документів я не жадав, бо вона була не потверджена, отже мені непотрібна. На тім протокол закінчено і відчитано перед відписом. — Іван Білевський. Переслухував Павліковський, ст. пост. Протоколував Зарівський".

Неправдивий є закид інтерпеляції, немов би чортківський Старoста грозив українському громадянству якимись близче несказаними консеквенціями, бо повітова управа Рідної Школи в Чорткові поінформована Старостою, що декларації можна складати лише в відношенні до шкіл в Базар, Калинівщині, Звенигородi і Хомяківці к. Білого Потока, добровільно, без натиску і погрози обмежила „плебісцитову акцію" до тих місцевостей.

Щодо заміту, що постерунок П. П. в Красносільцях у збаразькому повіті сконфіскував „плебісцитові декларації", то ствердженo, що в цій громаді зорганізовано в нелегальний спосіб „плебісцитовий комітет" подібно як і в громадах: Токи, Дорофіївка, Скорики, Калинківці, Черниxівці, Розношинці, Лубянка Вишня, і Нижча, Клебанівка, Романове Село, Куйданці, Стриївка, Шили і Гниличкн. Коли ці Комітети, мимо того, що їм наказано, не зареєструвалися в старостві в характері „звичайного товариства" по думці ст. 12. закону про товариства, їх зліквідовано разом з матеріялом, який був підставою їх нелегальної діяльности.

В деяких місцевостях безпосередньо після того, як почалася „плебісцитова акція", звертались громадяни за потвердженням підписів на деклараціях просто до солтисів. Солтиси в деяких випадках потверджуючи підписи, наклеювали на деклараціях, за згодою сторін, значки „на будову вселюдних шкіл", які отримували до розпродажі з Комітету Товариства Попирання Будови вселюдних шкіл. Після того, як цю справу управильнили воєвідські уряди або старости, повстримано побирати датки. Також війти в деяких місцевостях, помилково толкуючи ухвали гмінних Рад в справі оплат за канцелярійні чинности гмінних Урядів, побирали з початку оплати за легалізацію підписів на деклараціях. Однак після вияснення властивою надзірною владою, що легалізація підписів мається відбувати безплатно, війти занєхали побирати оплати.

Повищі вияснення стверджують, що адміністраційна й автономічна влада дала спромогу українському населенню використати законні управнення щодо зміни мови навчання у вселюдних школах в межах обовязуючих законів.

Одначе тим не менше всякі зголошені з боку населення заміти у звязку зі складанням декларацій будуть докладно провірені і, якщо будуть стверджені якісь неправильности, видасться відповідні зарядження в тому напрямі, щоб управнення батьків, які спіраються на обовязуючих законах, респектовано.

Не бачу перепон, щоби в індивідуальних випадках, оскільки ствердженo, що фактичний стан є незгідний з правосильним орeченням, переведено ревізію для узгіднення фактичного стану з обовязуючими приписами.

Зате не знаходжу в обовязуючих приписах відповідної основи, щоб видати розпорядок для провірки правних підстав орeченeвого стану, який відноситься до мови навчання, як також до того, щоб перевести коректуру цього стану у відношенні до всіх державних вселюдних шкіл на території, де мешкає українське населення.

Прошу Пана Маршалка подати до відома повищу відповідь п. інтерпелянтові.

Міністр: Свентoславскі.

Зїзди українських товариств у Львові

не можуть відбутися.

ТАК ХОЧЕ „ЗВІОНЗЕК ОФІЦЕРУВ РЕЗЕРВИ".

У днях 12. і 13. ц. м. відбувся у Луцьку зїзд делегатів кружків „Звйонзку Офіцерув Резерви" округи південно-східних земель. Участь в цьому зїзді — зїзди цієї організації відбуваються кожного року в іншому воєвідському місті — взяли делегати офіцерів резерви з воєвідств львівського, тернопільського, станиславівського і волинського.

„Слово Народове" у звідомленні з цього зїзду підкреслює його велику вагу з того приводу, що він „відбувався в Луцьку, столиці волинського воєвідства, що є тереном відомої українізаційної політики воєводи Юзефського. Зїзд офіцерів резерви в Луцьку — пише „Слово Народове" — не міг перейти над цією справою до денного порядку — особливо, що „Звйонзек Офіцерув Резерви", як організація чисто польської інтелігенції, спеціяльно пристосованої до служби народові й державі, ніколи не поминає ніяких загальних проблем і висказується завжди з великою повагою, але й рішучістю про справи, що торкаються цілого громадянства".

Цей зїзд ухвалив цілу низку резолюцій, якими — як пише „Слово Народове" — осудив українізаційну та українофільську політику. „Ці резолюції — знову підкреслює „Слово Народове" — були багато гостріші ніж ухвалені в останній редакції, але й ці не залишають ніяких сумнівів".

А ці резолюції „без сумнівів" ось які.

1) Волинська земля, якої століттями боронила кров польського лицарства перед навалами Сходу, а хоробрість, кров і вояцький труд польського народу на постійно назад злучили з Польщею — не може бути тереном національних експериментів, особливож штучного гасрення на цій землі „українства".

2) Римо-католицький костел був на Волині завжди символом польськости. Єдино підтримка римо-католицького обряду, не східного, може принести тривкі здобутки для католицизму.

3. Володіння землею — це підстава буття і незалежности кожного народу і це є причиною, що кожний нарід свідомий цього права життя, намагається всякими силами побільшити кількість своєї землі. Простору землі, що є тепер у володінні польського народу, ніхто і під ніякою умовиною не може зменшити.

4. Обовязком польського народу на східніх землях і Волині є:

а) створити сильне, свідоме своїх завдань і ролі, польське міщанство, що містам у цій частині нашої країни може і мусить надати властиве польське обличчя;

б) доцільне і послідовне посилення кольонізації окраїн польськими селянами, які єдино можуть дати запоруку, що створять охоронний вал проти всяких зазіхань зовнішніх та внутрішніх ворогів;

в) відповідна шкільна політика, що розбуджувалаб у людности східніх земель і Волині пошану для польської мови й культури.

5. Зїзд витає з найвищою радістю поворот до національности і віри батьків численних потомків зрусифікованої займанськoю владою волинської польської людности і звертається з сердечним апелем до тих несвідомих мешканців волинської землі, в душах яких тліє ще іскра польськости, щоб перемогли в собі чужий налих і стали знову свідомими поляками.

6. Зїзд стверджує, що офіцери резерви подають братню руку потомкам польського окраїнного лицарства, що організуються в кружках „Звйонзку шляхти загродової" і взиває їх, щоб вільні від станових упереджень і сперті

РОЛЬФ ГЕРБЕРТ КУНЦЕ.

Історія одної песи.

У 1808 р. відвідував славний французький психіятр д-р Ескіроль ріжні доми для божевільних по цілій Франції. У Шарентоні, під Парижем, зупинився він перед ліжком одного старого божевільного, що відчитував із захопленням своїм товаришам комедію.

Д-р Ескіроль зацікавився станом недуги того дідуся і приїхавши до Парижа довідався про його трагедію. Було це 1772. р. У „Французькій Академії" заповіли на 30. листопада „Лікаря мимоволі" Моліера. До початку вистави бракувало яких десять хвилин. На густій авдиторії в партері, на фотелях і у переходах, ішла жива розмова і чути було сміх. Нараз виступив перед завісою якийсь молодець і гукнув до публики: „Прошу на хвилину тихіше!" Всі були здивовані. Всі затихли і глянули на промовця, який почав: „Мої пані і панове! Я називаюся Франсоа Біяр і походжу з міста Нансі. Давніше я секретарював на дворі короля — —

— Що нас це обходить? — посипалися крики з партеру.

— Геть!

— Ні, нехай говорить!

— Тихо!

Сильний голос промовця панував над гамором і він говорив далі: — Пізніше я був податковим урядовцем.

— Говоріть, чого хочете! — кричали до нього з публики, бо податкові урядовці не мають у громадянстві великої симпатії.

— Я вже приступаю до теми — говорив Біяр. — Я займаюся у вільних хвилинах поезією і я написав комедію. Комедія віршована має пять дій. Вона називається „Спокусник". Одного дня я приїхав до Парижа, щоб мою песу, над якою я напрацювався ночами прочитати артистам королівського отого тут театру. Вони навіть не уявляють собі, кілько треба було заходів, заки я до них дістався. Коли мені відмовили девятьдесять девять разів доступу до театру, то я прийшов туди ще й сотий раз. Я був би давно кинувся з люти і розпуки до Сени, якби мені не було залежало на мому безсмертному творі, що міг пропасти безслідно разом зі мною. Так, мені залежало тільки на поезії!

При цих словах він витягнув із кишені обємистий рукопис і потряс ним у повітрі.

— Браво! — посипалися оклики.

— Нині вранці — говорив молодець далі — мені вдалося після вісімнадцяти місяців даремних зусиль зібрати разом членів комісії, що перечитує рукописи. І як вони поводилися: один спав, а другий читав якусь книжку, коли я виголошував свою песу. Артистки підсміхувалися і оповідали одна одній пошепки якісь новини чи інтимні переживання. Ніхто не слухав мене, навіть великий Брізар, що грає в цьому театрі так часто ролі короля. Він перервав мою песу кілька разів окликами признання „дуже добре" і „знаменито", а проте її відкинули. Я певний, що ніхто не зрозумів її.

— Ганьба! сором! — кричала публика.

— Певно, що ганьба — запалювався Біяр — люди без серця махають одною рукою на твір поета... але є ще вищі судді на світі. Ось чому я звертаюся тут до вас і відкликаюся до вашої справедливости. Будьте моїм трибуналом, оцініть мою песу!

Молодець промовляв щиро і юрба дала себе перевести. Посипалися оплески. Біяр почув, що запанувала над ситуацією.

— Вельмишановна публико! — кричав уже — песа Моліера і так вам не втече, а я прочитаю вам свого „Спокусника".

Він розгорнув свій рукопис і вже хотів читати, але його сміливий виступ не сподобався директорові. Перед сценою зявилася поліція і якийсь старшина видав молодцеві наказ іти за ним. Тоді в театрі повстала буря. Поет пішов за поліцією, бо знав, що із владою не можна жартувати. Поет Біяр запитав старшину, чи він чув його песу. Старшина сказав щиро, що ні. Біяр відразу виявив охоту познайомити його із своїм твором. Старшина боронився як міг, але таки мусів піддатися.

Поет уже розгорнув рукопис, щоб починати лектуру від початку, як тут звився післанець від директора театру. Він повідомив обидвох, що публика не хоче заспокоїтися і домагається, щоб поетові вернули волю. Біяр урадувався: отже голос народу промовив. Він виступив перед завісу і зараз успокоїв юрбу. Він упевнив слухачів, що його правда мусить вийти наверх, але нехай слухачі ще нині вислухають песу Моліера.

На другий день імя Біяра було на устах цілого Парижа. Тоді досить було будького скандалу або дурної пригоди, щоб загальна опінія звернула увагу на якусь особу. Навіть графиня Дюбарі поцікавилась виступом колишнього податкового урядовця і оповіла про нього королеві. Король сміявся як ніколи. Коли в Парижі довідалися про добрий настрій короля з такої причини, Біяра звеличували як генерала, що вернувся з поля битви. З ним почали знайомитися люди з найкращого товариства, поети почали присвячувати йому поеми і газети помістили окремі статті про нього. Найбільші паризькі красуні хотіли познайомитися з Біяром. Поет, якого виступом поцікавився сам король!

Франсоа Біяр був захоплений. Він віддихав

тільки на національну польську традицію — і створили на південних і східніх окраїнах живий мур оборони Річипосполитої. Одночасно зїзд заявляє, що обовязком кожного офіцера резерви є в міру сил і спромоги підтримати організаційний рух дрібної шляхти.

7. Львів, центр польськости південно-східніх земель, не може бути тереном „українських" демонстрацій, супроти чого здвиг масових „українських" товариств, заповіджений на цей рік у Львові, не може відбутися. Зїзд накладає обовязок на управу округи, управи кружків і всіх членів „Звйонзку" на терені південно-східніх земель, поробити всякі заходи і кроки, щоб цю ухвалу зреалізувати.

—o—

Сенат ухвалив буджет на 1938-39 рік.

В понеділок, 14-го березня ц. р. сенат закінчив наради над буджетовим прелімінарем на 1938-39. р. і почав дискусію над буджетом міністерства скарбу. Після дискусії сенат приняв скарбовий закон і буджетовий прелімінар з ухваленими змінами.

На цьому засіданні сенату виголосив довшу промову віцепремієр і міністр скарбу Квятковський, який ствердив, що підставові умовини польського господарства тепер не погані, навіть кращі, як на початку 1937. року, причому положення скарбової каси теж краще, як перед роком. У дальшій частині своєї промови мін. Квятковський говорив про розвиток польського промислу, про нові фабрики, що повстали в останньому часі, і заповів, що уряд урухомить нові, середнєречинцеві або навіть довгоречинцеві кредити для промислу, ремесла і торговлі, тобто для приватно-господарської діяльности.

—o—

Посол Войцеховський у крайній нужді!...

Кілька днів тому у польських часописах появилася замітка, яку наводимо, як своєрідний документ часу, у буквальному перекладі:

„Лист посла Войцеховського — у відповіді на видумані інсинуації та сплітки". „Високоповажаний Пане Редакторе! Кілька тижнів тому появилися в деяких пресових органах статтейки скермовані проти моєї особи, в яких подано в злобний та незгідний з правдою спосіб, що належу до осіб, які беруть надмірну платню, яка сягає суми 6.000 зол., 8.000 чи навіть і 10.000 зол. місячно.

Я не реагував на ті свідомо придумувані інсинуації, не заперечував їм, бо на злу волю певного типу людей нема у Польщі ліку. Якщо тепер забираю в цій справі голос, то мене спонукала до цього така подія:

Один із моїх знайомих, оповідаючи мені про враження, яке у громадянстві викликав мій виступ у соймі у справі Митрополита Шептицького заявив між іншим, що стрінув одного з львовян, зпосеред тих звичайних скромних людей, що не мішаються до політики, який йому сказав: „Приголубив би я того посла Войцеховського за його хоробрий виступ у соймі, колиб я знав його особисто. Маю йому тільки одно закинути: згідно з тим, що писали газети, заробляє на двох посадах, у „Газоліні" та Нафтовім Банку 8.000 зол. місячно, а це забагато на одного чоловіка".

Так, це забагато для одної людини у нашій бідній Польщі, де шириться безробіття та скаля заробітків пересічно дуже низька. Тому цьому громадянинові й усім людям доброї волі, людям пристойним, я винен вияснення, бо як людина, що працює на громадянській ниві, мушу рахуватися зі здоровою прилюдною опінією.

Стверджую, що: 1) в Акційній Спілці „Газоліна", яка є єдиним джерелом мого зарібкування, де я є членом Управи та працюю від 17-ти літ, моя місячна платня є брутто 2.438 зол., та після того, як відкинути доходовий податок, суспільні свідчення й Зимову Поміч, дістаю нетто 1.835.91 зол. місячно при чому ніяких тантієм не беру. 2) У Нафтовім Банку, який має спільну адміністрацію з Газоліною і де я є директором, не дістаю ніякої платні під ніякою формою. Прошу приняти вислови і т. д. — Д-р Бронислав Войцеховський, посол до сойму".

Прочитали ми це і прослезилися. Бідолаха! Таку кривду робити невинній людині та посуджувати її, що бере „надмірну" платню! А тимчасом цеж круглий бідака: що значить „у нашій бідній Польщі, де шириться безробіття і скаля заробітків пересічно дуже низька" — скромних 1.835 зол., плюс 800 з добрим гаком золотих (нетто) посольської платні, про яку з похвальної скромности п. Войцеховський вже не згадав нощ — плюс вілля на вул. Норвіда у Львові. Що значить у наших бідних часах 2.600 з гаком золотих для сполечнего діялача, який має такий сприт, що навіть у такому спростуванні „видуманих інсинуацій" (чи інсинуація може бути невидумана?!) вміє сам себе похвалити за свій „хоробрий виступ", і зробити реверанс у сторону громадської опінії і прослезитися над долею безробітних. Очевидно, і та безплатна посада директора теж не виключає, що чейже превенційну марку за засідання управи її членам виплачують — думаємо, що не дають по 5 ані 10 золотих отим бідакам, які не мають з чого жити.

Рішуче треба звернути на п. посла Войцеховського (він сам про себе пише „посол" з великої літери — з пошани не до своєї особи, тільки до гідности члена законодатної палати, бо скромність того діяча кожній дитині відома) — увагу Комітетові Зимової Допомоги для безробітних. У свому спростуванні п. Войцеховський делікатно натякає, що ще йому і з його нуждених 2.438 зол. місячної платні на Зимову Поміч стягають. А може би так дарувати йому?! Бож по справедливости такі бідаки заслуговують на те, щоб ще самому користати з зимової допомоги...

І як тут дивуватися, що у таких одолахів, які мусять вічно жити в тяжкій борбі за матеріяльну екзистенцію і кусок хліба, жовч перевертається, коли чує від порожендиих русінув про марнотравство, що панує в українських установах!

повними грудьми повітрям слави. При кожній нагоді він відчитував свою песу. Ніхто не мав сміливости зробити якісь застереження щодо її вартости. Почесний директор державної „Французької Комедії" князь Дюра, що доречі мало розумівся на сцені, покликав до себе Біяра і заявив йому, що готов виставити його комедію. Він виправдувався перед молодим поетом: „Ви знаєте, пане, що помилятися — річ людська".

У цих хвилинах великого підвищеного настрою. Біяра відвідав актор Брізар. Він був єдиний, якому песа Біяра подобалася підчас її першої лектури. Але тепер, коли він дістав її текст до рук, у ньому виринули поважні сумніви щодо її вартости. У песі зовсім не було того, що вона обіцювала спочатку. Для нього було ясне, що коли песу покажуть на сцені, тоді розчарування буде велике. Брізар сказав до Бріяра: — Я раджу вам від щирого серця спалити свій рукопис. Ви скажете, що ви його згубили. А будьте певні, що ще по вашій смерти ваше імя буде славне, а коли песу почнуть грати, тоді ви тільки осмішите себе нею.

Бріяр був скажений. Він гордо засміявся і викинув нахабного артиста за двері.

3-го березня 1773 р. виставили „Спокусника" з великою рекламою. Театр був повнісінький. Брізар мав рацію: песа провалилася як довга. Аж тепер почали всі глузувати з її автора. Він став комічною фігуркою. Така ганьба була за сильна для вражливого серця поета. Він збожеволів і його відставили до дому божевільних.

Тут 35 років пізніше знайшов його лікар Ескіроль. Над божевільним поетом перейшла непочутно буря революції. Ціле те громадянство, що на хвилину звеличало його і потім висміяло його, щезло з лиця землі. А поет як і колись відчитував усім довкола свою надхненну песу, захоплений нею.

Пепвг.

„Зберегти від забуття памятку життя свого народу є справжнім подвигом, який вже тепер (1856) має повну вартість в очах кожної справді культурної людини". Ці слова П. Куліша („Записки о Южной Руси", 1, 220) взяло собі за гасло „Товариство Прихильників Культурно-Історичного Музею НТШ у Львові" (вул. Чарнецького 24) і ви, стаючи у його ряди, причинитесь цим до ствердження старовинности української культури та її високого, европейського рівня вже у княжій добі.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Ч. 50. Четвер. 15 (3) березня 188[illegible]

„ХАРАКТЕРИСТИЧНЕ"

У звязку з тим, що міністер освіти Гавч скасував у рідних краях Австрії деякі гімназії та реальні школи, в буджетовій комісії парляменту відбулася над тією справою широка дискусія. „Забираючи в цій справі слово — пише „Діло" — хочемо до наших давніших спостережень на полі шкільництва додати новий доказ, що галицькі русини під цим оглядом найбільш покривджені та що і в буджетовій комісії не дали їм навіть змоги особисто виявити свої жалі, бо ні один руський посол в цій комісії не засідав, а польська делегація, в імені якої промовляли пп. Чернавський, Бобжинський і Гавзнер, не мала тільки „братскої мілосьці", щоби бодай від неохоти згадати про сумне положення руського шкільництва. Гавзнер — це характеристичне — упімнувся за кривди італійців в Ровередо, але кривди русинів не прийшли йому на гадку, хоч панове поляки люблять величатися заступниками краєвих інтересів та [illegible] гають за виборчими мандатами в руських виборчих округах".

В цій самій статті „Діло" подає, що українці мали тоді в Галичині одну гімназію (у Львові), а поляки 30 середніх шкіл і ще домагалися гімназії в [illegible]гужу, Тарнові, Новому Торзі і третьої гімназії у Львові.

„НОВИЯ СТАРОСТА КАНЬОВСЬКИЙ".

В новинці під цим наголовком читаємо про [illegible]щика в селі Комосі, гродненської губерній, Матія Рибаковича, що вічно процесувався зі своїми сусідами і в часі процесів нападав на службу своїх противників і стріляв до неї, причому одного разу одного вбив і двох важко ранив. Вкінці програв процес і за злочини засудили його на каторжні роботи в Сибір. Рибакович зголосив відклик, зложив кавцію і залишився на волі. Тоді вирішив пімститися на селянах [illegible]ла Тісна, що на процесі зізнавали проти нього. Поїхав туди удосвіта, коли ще всі спали і почав підпалювати хати. Як селяни побудились і збіглися гасити вогонь, шляхтич почав стріляти до них причому вбив троє людей і багато поранив. Селяни розбіглися, а Рибакович далі підпалював хати. Коли селяни очуняли з першого страху і кинулись на Рибаковича, той скочив до палаючої стодоли і згорів. З цілого села залишились тільки згарища і [illegible] убитих та поранених.

СУМЕРК БІСМАРКА?

Політичний світ зацікавився маніфестом [illegible] німецького цісаря, Фридриха III., про який — [illegible] таємо в політичному огляді — дехто думає, що він вимірений проти кн. Бісмарка або бодай дає йому легеньку науку, як має вести дальшу політику. З другого боку цьому перечить вістка, що остаточну редакцію маніфесту цісар затвердив в часі [illegible] кн. Бісмарком.

З відчитової салі.

В Товаристві Українських Кооператив відбувся в суботу 12. ц. м. черговий [illegible] присвячений 50-им роковинам смерти [illegible] хліборобської щаднично-кредитової кооперації Фридриха Райфайзена.

Сходини відкрив короткою [illegible] секретар Т-ва ред. А. Жук, зясувавши стан та історичне й ідеольогічне підложжя, на якому виступив у половині 19-го століття [illegible] сільської кредитової кооперації Ф. В. Райфайзен. По вступі забрав слово головний референт тих сходин д-р К. Коберський, який у [illegible] опрацьованім рефераті змалював постать [illegible]ного по вдачі, а великого по своїй [illegible] спільно-кооперативній діяльности Ф. Райфайзена. Референт переповів коротко життєпис [illegible] освітлив всесторонню діяльність і [illegible] ця хліборобської кооперації не лише в Німеччині, але також у всесвітньому кооперативному русі. Підчеркуючи свого роду [illegible] гійне забарвлення праці Райфайзена, [illegible] низкою цитатів з його промов і [illegible] зодів з його особистого життя [illegible]гічний нарис його духового обличчя.

Численно зібрана авдиторія [illegible] референта рясними оплесками. Ред. Жук, [illegible] ключи сходини, побажав широкого [illegible] Райфайзенівських думок у нашій кооперативній роботі.

Черговий виклад відбудеться в [illegible] березня ц. р. в домівці РСУК, вул. [illegible] 1. Реферує д-р Зенон Петрів про стан і [illegible] міських кооператив для заспокоєння [illegible] греб, промислових, ремісничих і т. д.

—o—

ЛІКВІДАЦІЯ ПЕРСЬКИХ КОНСУЛЯТІВ.

Між Москвою і Тегераном дійшло до порозуміння, на основі якого СССР ліквідує [illegible] консулярні станиці в Персії за [illegible] [illegible] гавні, Персія — всі консуляти в СССР з [illegible]нятком Баку. (ПАТ.)

—o—

ПРАВНИЧА СТОРІНКА.

Про звання адвоката і красномовність.

Під таким наголовком побачила світ пре-
[?] праця про адвокатуру і мистецтво прав-
[?] оборони — представника французької па-
[?]стри Фернанда Поена*), колишнього декана
[ад]вокатської Палати в Парижі. В її чотирьох
[роз]ділах дає нам автор історію і фільософію
[ад]вокатури, організацію адвокатського стану у
[?], підставові правила адвокатури і вкін-
[?] думки про красномовність. Книжка цікава
[?] що автор незвичайно ясно і живо, по ми-
[?] розглядає суть порушеної теми, даючи
[?] образ її цілости. Багато у ній цікавих
[?], влучних і цінних заввах і скарбниця мо-
[?] і етичних засад адвокатського звання.
[?] замітна ще й тим, що автор призначує її
[дл]я загалу, не для... адвокатів. Бо нема, каже,
[?], з винятком хіба лікаря, щоб так тісно
[?] адвокатура вязалося з приватним життям.
[?] автора розкрити перед громадянством
[?] адвокатури, скинути її тогу, а вказати
[н]а її великі цінноші, шляхотні думки та її люд-
[?] завдання.

[Ад]вокати існують від часу, коли спори [між] людьми перестала вирішувати сила, каже [авт]ор. Закони, чи вони обширні чи змістовні, [в д]ійсности завсіди неясні, неповні. Всюди, де [є] текст закону, там мусить бути і суддя, щоб [?] цей викладав і прикладав до життєвих [по]треб. А всюди, де є суддя — там треба при[найм]енше двох адвокатів... Кожна процесова [ст]орона утотожнює свій інтерес із своїм пра[во]м і своє право із правом слушности. І навіть [най]більш сумлінний чоловік не має оглядів, [коли] йде про перемогу свого слушного права. [?] громадянство не винайшло ніщо відпо[від]нішого як те, що поставило між сторонами [?] — людей, яких метою є обороняти [ін]тереси процесових сторін і які дають водно[час] запоруку чесности і совісности. Інтервенція [ад]воката відповідає теж і глибокій психольо[гічн]ій потребі. Процесові сторони відчувають [по]требу довіритися комусь, хто хоч і сторон[ній], а вислухає їх із зрозумінням і прихильні[стю]. Тільки адвокати вміють людину направду [?], вміють вчутися в гармонію душі, [?] і жаль. Автор пригадує старий алеґорич[ний] малюнок: усередині сидить постать Спра[вед]ливости тримаючи в руці меч і вагу. По о[бох] боках стоять процесові сторони; самі сліп[і], заслілені інтересом держать міцно у за[?] руках помішані контракти, письма, [?] й ін. Бідні людці! чи хоча котрий із [?] вартість того, що так боязко пред[клад]ає богині?.. А між Справедливістю і клі[єнт]ами — ще один чоловік, спокійний, безко[рисн]ий. Він перший досліджує — відкладає [?] сумнівне, підозріле, а може й пофальшова[не] і кладе на вагу те, що правдиве. І хто зна, [чи] від віг клієнта не піднесе википсвого клі[єнт]ового папірця, від якого залежить його май[но], [?] честь або й життя? Той чоловік, той прав[ий], сумлінний, чесний — це справжній ад[вок]ат.

[Ад]вокат обовязаний у кожній ситуації [?] тільки самого себе і усувати від себе [?] спокуси гроша. Він є сповідником і до[рад]ником тих, що до нього звертаються; він [?] предкладач перед обличчям Справедлив[ости] і нічим більше і нічим менше не вільно йо[му] [?] бути. Ідеалом адвокатського звання — незалежність, безкорисність, чесність. Дальша риса адвоката — повага: перед пів століттям вимагали від нього, щоб уже сам його зверхній вигляд викликав таке враження (міг голитися, носити бороду, або бачки, тільки не... вуса). Повинен оминати всього, що моглоб видаватися рекламою, або намагання зєднати собі розголос. Правдивому адвокатові треба протиставити крутійських правників, що не знанням, совістю і не трудом, але зручним викручуванням законів надають незаконности ознаки леґальности. (Молієр). Автор дає відповідь на погляд вулиці, мовляв, адвокати мають подвійне сумління, бо завсіди знаходиться до одної справи двох адвокатів, що з рівним переконанням беруться боронити двох суперечних тез. Чи ті інтеліґенти чесно боронять слушних справ? Так, бо в судовій правді нема математичної правди. Терезки символічної ваги завсіди хитаються. Кожний перед судом боронить своєї правди і кожний має свою слушність. Про слушність рішає суддя, не адвокат і не до нього належить устійнити кінцевий біланс. Як лікар, не має права відмовити помочі хворому — так і адвокат у принципі не повинен відмовити помочі тому, хто до нього звертається. І саме красою адвокатського звання є мужно боротися в обороні всіх безборонних братів, без огляду на те, ким вони не булиб. Боротьба йде всюди, де життя стикається з життям — у природі під знаком сили, між людьми під еґідою права.

Між адвокатами існує рівність — її символ чорна тоґа, а дальше якнайбільша товариськість, ввічливість, прихильність. Адвокат повинен триматися засад чесної гри, чесної боротьби. Адвокат рішаючись, чи приняти чи відкинути справу, повинен слухати виключно свого сумління. Якщо відмова диктована є ляком перед публичною опінією — так це ознака браку незалежности.

Праця адвоката не лиш відповідальна, важна і конечна, але незвичайно важка. Хто бажає дійсно посвятитися адвокатурі, мусить по теоретичних студіях перейти стадію суворої, довгої практичної підготови.

А дальше подає автор чимало цінних заввах для адвокатів у їх праці в канцелярії і поза нею щодо їх гідности і поваги, як приймати клієнтів і гонорарі. Він зображає устрій адвокатури у Франції, що в засаді не ріжниться від устрою в Польщі. Аплікація трилітня. Вона далеко не запевнює відповідного практичного вишколу. Тому й там існують тенденції до її реформи. Відтак приходить Поен до мистецтва оборони. У ньому перше місце займає красномовність, що не є даром, але мистецтвом, і то з усіх найтруднішим. Таксамо як чоловік із найкращим голосом наразиться на сміх, коли без підготови важиться виступити навіть на підрядній естраді — так і оборонець без попередньої вправи і досвіду нехай не важиться займати місця на лаві оборонців. Це знали старинні греки і римляни; їх знамениті промовці вложили багато праці у відповідні реторичні студії. Ораторес фіюнт! понад усім у промові має виступати зміст. Мистецтво без знання, наче цвіт без соку. Треба знати право. Не можна подивляти в людині ніщо з того, що вона знає, коли вона не знає того, що повинна знати. Боронити справу — значить скомпонувати оборону і представити її перед судом. Добра оборона мусить мати плян, мусить бути сильна у розвиненій темі, має визначатись поправністю і химерним, навіть мистецьким, стилем, а промовець мусить уміти володіти чутливою модуляцією голосу і чистотою дикції. Найбільшою таємницею мистецтва, як переконувати інших — бути самому переконаним. Авдиторія і судля відчувають несмак, коли оборонець сам почуває себе ніяково. Промови не можна ані читати, ані рецитувати, ані імпровізувати. Ніколи не можна здобути авдиторії читаною або рецитованою промовою. А імпровізація? Імпровізація небезпечна. Автор наводить слова Берієра: „Таємниця імпровізаторів у тому, що вони ніколи не імпровізують." Красномовність незвичайно тяжка і коштує багато труду, праці і довгих, поважних студій. Та треба знати, що і так без великих і довгих трудів ніхто не стане добрим адвокатом і добрим промовцем.

Ось кілька думок із тої цінної праці знаменитого адвоката і багатого досвідом оборонця. Хоч правдивою темою книжки є Франція а проте її заввахи не менш цінні і для нашого ґрунту. Вона призначена для загалу, але не меншу користь вона повинна принести правникам. Автор жаліється, що громадянство його не розуміє якслід і не доцінює адвокатури. Та цей прояв може ще у більшій мірі слідний у нас. Загал нашого громадянства бачить в адвокаті лише людину, що за гроші продає своє знання, в одного цю рису більше, у другого менше, — а не хоче вглянути у ту велику місію і творчу працю, яку сповняла і дальше виконує українська адвокатура в кожній галузі українського життя. Тому варт заглянути загалові під чорну тоґу, бо таке знання напевно причиниться до кращих взаємин між адвокатом земляком і громадянством. Відпаде тоді також потреба шукання помочі у чужих сил та роблення їх своїми дорадниками. Чи таким неукраїнським дорадникам і може лежати добро українського клієнта ближче серця, ніж адвокатові українцеві? Ніколи! Адвокат неукраїнець дає і може дати лише своє знання, — адвокат українець дає знання і серце.

Та не лише для адвокатів і загалу корисна праця Поена. Вона на часі рівнож для тих Панів, що то намагаються адвокатурі відобрати її стрижінь то є її незалежність, а з адвокатів, отих представників вільного звання — зробити урядовців. Може застановяться, що роблять!

Подав **Л. Дубас.**

Загадка для правників.

У старині жив один мудрець, учитель красномовности. За науку казав платити собі дуже дорого. Один з його учеників попросив, щоб подав умовини заплати своєї винагороди. Учитель подумав хвилину і відповів:

— Половину винагороди заплатиш зараз. Другу половину заплатиш тоді, як скінчиш курс красномовства, будеш адвокатом і виграєш свій перший процес.

Ученик згодився.

По якімсь часі молодець скінчив курс красномовства, став адвокатом, але не мав ніяких справ і тому міркував, що не обовязаний платити решти гонорару.

Але учитель думав інакше. Внесу проти цього невдячного ученика позов. Якщо його засудять на заплату гонорару — дістану свої гроші. Якщо-ж він устоїться зі своїми арґументами і виграє процес — все одно мусить зі мною розчислитися. В обох випадках я дістану гроші.

— Ученик по отриманні позву з радістю закликав:

— А то дурень. Тепер уже ніколи не дістане грошей. Якщо я програю — то згідно з договором не дістане решти гонорару. Якщо я виграю — матиму за собою присуд суду і тоді не буду йому ніколи платити.

— Отже хто з них має рацію? Коли читачі будуть дивуватися — то можна їх запевнити, що на думку одного з найбільших авторитетних юристів, навіть сам Соломон був би заклопотаний таким підходом до справи.

*) Fernand Payen: „O powołaniu adwokatury i sztuce [obrony]" — przekład adw. Jana [?]. Kraków 1938. [Wydawnictwo] Umiejętności Prawnych i Politycznych. —

Сторінка без політики.

Жахлива пімста над лікарями.

Із Сант Яго повідомляють про події, які гурбували від довшого часу цілу громадянську опінію в Чілє.

Серед найзнаменитших чілійських лікарів вибухла від якогось часу дивна пошесть. Найкращі лікарі столиці почали один по одному вмирати. Невияснена недуга забрала двох найкращих лікарів до могили. По кількох днях померло знову двох лікарів. Відтак у малих відступах часу померло трьох, згодом один і знову двох лікарів. За короткий час девятьох лікарів стало жертвами дивної і таємничої пошести. Коли ж минулого тижня занедужав ще один лікар, найславніший чілійський хірург Олівера, серед тамошніх лікарів настала справжня паніка.

Конденсоване молоко.

Д-р Олівера не помер. Він видужав і ця обставина дала змогу викрити злочинця. Здоровий організм хірурга переміг недугу і він видужав. Гарячка зменшилася і коли безпосередня небезпека проминула, поліція переслухала Олівера, який подав представникам поліції всі свої завваги і підозріння.

На 24 годині перед своєю несподіваною недугою, додав він до кави, яку пив кожного пополудня трохи конденсованого молока. Коробку такого молока дістав від великого чілійського торговельного підприємства — на пробу. До коробки молока був долучений лист, в якому фірма поручала молоко лікарям і просила д-ра Оліверу подати їй свою оцінку про те молоко.

Фальшива етикета.

Коробку з молоком знайшла поліція — на щастя — ще в домі лікаря. Хемічна аналіза виказала в пушці домішку сильної отрути. Негайно перевела теж поліція трус у фірмі „Віта" (так називалася фірма, якої етикета була приміщена на коробці). Виявилося при цій нагоді що фірма зовсім не продукує, ані не перепродує конденсованого молока. Тоді бляшкет етикети піддали докладній експертизі, яка виказала, що він був сфальшований. Деякі подробиці друку відріжнювали його від правдивого бляшкету.

Друкарня Фердинанда Гарсії.

Тоді поліція почала розшуки за друкарнею, де таку етикету друкували. Переслухали при цій нагоді всіх власників друкарень у Сант Яго, одначе спершу не вдалося поліції натрапити на добрий слід. Щойно коли перевели ревізію в маленькій друкарні на передмісті, якої власником був якийсь Фердинанд Гарсія, поліційні агенти звернули увагу на деякі черенки та на папір, що відповідав друкові й паперові, знайденому на коробці із затроєним молоком.

Чарівники і кати людства.

Спершу Гарсія не хотів до нічого признатися, одначе згодом заявив, що етикети замовив у нього якийсь незнайомий йому мужчина кілька місяців тому назад. Тоді поліція залишила друкаря покищо у спокою, одначе почала нишком призбирувати про нього потрібні інформації, які згодом дали просто ревеляційний матеріял.

Виявилося, що кілька літ тому померла жінка Гарсії, після переведеної операції. Гарсія не міг зі смертю жінки погодитися і занедужав нервово. В санаторії для нервово недужих він знадоровів, одначе запалав смертельною ненавистю до всіх лікарів, на яких звалював вину смерти своєї жінки. Лікарів називав він постійно чарівниками і катами людства і у своїй друкарні друкував летючки та брошури, скермовані проти лікарів. Його подали були навіть до суду за поширювання сплетень та неправдивих вісток. Суд засудив його на грошеву кару за моральні втрати лікарів.

Признався.

Коли поліція розвідалася про всі ці факти, почала знову переслухувати Гарсію, який укінці признався до вини. Виявилося, що конденсоване молоко з отрутою приготовляв він сам і посилав відтак найкращим лікарям, щоб таким чином помститися за смерть своєї жінки.

Фердинанда Гарсію арештували, але перед судом він уже не вспів станути. На другий день рано знайшли його неживого у вязничній келії. Секція трупа виявила, що власник друкарні отруївся тою самою отрутою, якою троїв найславніших лікарів Сант Яго.

Штани американського посла.

Ми вже писали про те, що новий американський посол Джосеф Кеннеді рішив зголоситися на англійськім королівськім дворі, всупереч традиції, у довгих штанах.

Слово, що його Кеннеді дав перед виїздом до Европи — він додержав.

В Букінгемській палаті, на церемонію вручення письма з повновластями, зявився він у сірих штанах, а не в чорних коротких штанцях і шовкових панчохах, як цього вимагає етикета англійського двору.

Перед візитою американського посла в Букінгемській палаті, відбувалися довгі пертракції між палатною управою та американським посольством. Дворський майстер церемонії приїздив особисто кілька разів до посла, щоб його переконати, одначе Кеннеді був неуступчивий. На його думку старинний костюм, який посли одягають підчас церемонії, противиться демократичним поглядам американської нації. Вкінці палатна управа рад-не-рад піддалася: Кеннеді зявився в довгих штанах.

Безпосередньо після Кеннеді, король приняв представника Лібериї, який теж вручив королеві повновласти. Муринський посол був, як того вимагає церемонія, в коротких штанцях. Годиться при цій нагоді пригадати, що Літвінов теж зявився був у Букінгемі в коротких штанах.

Юрій VI. учиться французької мови.

„Коли яйця вчать курей".

Король Юрій VI., який готовиться тепер до виїзду до Парижа, вчиться пильно разом із жінкою, королевою Єлисаветою французької мови під проводом своєї донечки княжни Єлисавети. Король Юрій знає доволі добре французьку мову, в кожнім разі розуміє французьку мову і може сам висловитися, одначе королева крім англійської ніякої іншої мови не знає. Зате мала княжна говорить по французьки так само як по англійськи.

Тепер мала княжна снідає кожного дня з родичами. Її сестрі Маргареті-Рожі сніданя подають як завжди в дитячій кімнаті. Король і королева рішили до часу свого виїзду до Парижа говорити завжди підчас снідання по французьки. Молоденька княжна дуже часто поправляє батька й домагається, щоб він за нею повторював французькі слова і таким чином навчився їх правильно вимовляти.

—o—

300 котів.

Недавно в Льондоні, на екрані одного з ... ких кінотеатрів появилася нова фільма ... дольфом Манжу в головній ролі. Одна з ... них сцен фільми змальовувала наступ ... лодних котів на кабінет Манжу. Тих ... брали сторожиха Манжу в себе й ... валася.

Англійське Т-во опіки над звірятами ... нулося до суду з проханням, вирізати з ... згадану сцену. Мотиви прохання ... Постанова фільми була звязана з мученням ... рят. На доказ управа т-ва подала суду ... накручування сцени з коштами. Той ... ло т-во з Голівуду.

Виявляється, що 13 годин безупину ... нещасних котів до кабінету Манжу при ... мові сильних вентиляторів. Кількадесять ... торів крутили безупину ручки апарата. І ... роблених таким чином кільометрів ... брали відтак найбільш удатні місця. При ... накручуванні сцени коти були вже ... виснажені. Деякі з них попадали ... треба було винести. Кількадесять котів ... в скаженину і їх мусіли позамикати в ... коші. Що відтак сталося з чотироногими ... гистами — невідомо.

ВЕСЕЛЕ.

ЛІКАРСЬКА „ПОМИЛКА".

Двох молодих лікарів стрічається і ...

— Чогож ти так зажурився? — ... одного.

— Ех, я мав прикрий випадок.

— Певно вмер тобі пацієнт?

— Дурниця. Я лічив одного ... року на жовтачку і щойно ... він китаєць.

ЕКОНОМІЯ ПРАЦІ.

— Правда, мамусю, що коли я ... мені виросте борода і вуси?

— Так, але чому ти про те ...

— Бо тоді не буду приневолений ... лого личка.

АНГЕЛИ-ЧОРНЯВКИ.

Одного маляря запитали, чому ... малює завжди з чорним волоссям ... відповів:

— Бо моя жінка білявка.

РІВНА ВАГА.

На автоматичній вазі у ... важиться якийсь грубезний добродій.

— Ну — каже сам до себе — ... 199 фунтів. Я думав, що буде ... Кельнер, дайте мені фунт ... Тоді буду важити рівно 200 фунтів.

ГАРНИЙ СОН ПРИКРЕ — ПРОБУДЖЕННЯ.

— Чого ти, шкрабе, плачеш! ... пробудився, і вже реве!..

— У... у... бо мені снилося, ... дідуся три яблока і в ... мама позбудила..

Концерт Любки Колесси у Празі.

В середу 9. ц. м. мала Прага нагоду почути гру нашої славної піяністки Любки Колесси на її власному концерті у великій салі Центральної бібліотеки міста Праги. Вже сам факт, що Любка Колесса є ученицею славного віденського віртуоза й педагога Зауера колишнього учня Ліста, доказує, що вона є справді носієм славної традиції лістівської техніки й елегантної віденської фортепіянової школи. Але для нашої піяністки її знаменита техніка не є ціллю, лиш чудовим засобом для мистецького виразу, для відтворення глибини змісту й композиторської інвенції репродукованого твору. Любка — це одна з тих сильних індивідуальностей, які до репродукції вносять увесь чар своєї особовости, які при цьому вміють свою мистецьку індивідуальність гармонійно лучити з традиційним відтворюванням стилю кожніської, ними інтерпретованої, композиції. Одною з визначних прикмет нашої піяністки є чудово тіньований удар, ціла та багатоколірна скаля ударових засобів, якими вона динамічно використовує всю силу й барву інструменту та досягає чудових звукових ефектів — від цих найніжніших тонів світання аж до самих вершин звукової градації, до тонів осяйної краси, то знову твердої сили. Інструмент трактує вона зі своїм, їй питомим даром, барвисто диференційованим способом, пластичним відтворенням поодиноких частин композиції при рівночаснім збереженні суцільної лінії репродукованого твору.

Інтерпретація Вівальді, спокійна й поміркована, мала в собі глибину і ширину концертів Баха, особливо-ж була вона знаменита у плястично поданій фузі, знову-ж Моцарт, гармонійно вирівняний у своїй апольонській красі, промовляв до нас солодкою і шляхотною ніжністю.

Все багацтво мистецьких вальорів розвинула наша піяністка в романтичних композиціях Шопена й Шумана. Тут багатоколірна скаля удару певна, просто непомильна, техніка дали нашій артистці як найширшу змогу виявити всю зрілість її віртуозности її високої мист. культури. Це чули ми і в 4-х Шопенових мазурках, що вимагають чутливого інтерпретатора, відірваних зі зрозумінням високої поезії і легкої капризности, в „Andante spianato“ та в Польонезі Ес-дур, де чудодійною технікою і з геніяльною самозрозумілістю відтворила гладку елеганцію і вишукану культуру аристократичних сальонів. Або у Фантазії ф-моль, де чудовою динамікою, грандіозно степенованою, через ленте — наче через молитву глибокої побожности, якої ніколи не чуємо при інших репродукціях, і яка у нашої артистки є ніби самозрозуміла (чи не відбився тут на Шопені український вплив?), через балядично-пристрасні тони доходить аж до трагічно-героїчного завершення.

Дві мініятури Барвінського, хоч назовні мало ефектовні і вдячні, зате глибокі змістом і повні народньої тематики, відіграла Любка з великим чаром одушевленої поезії.

В Карнавалі Шумана — в цім типовім і головнім творі німецької романтики, інспірованім романами Шуманового любимця, німецького романтика-фантаста Жана Пауля — який так часто можна чути в інтепретації найвизначніших світових віртуозів, дала нам наша артистка почути те, чого ми досі ще ніколи так виразно і ясно не чули: не лиш силу звуку й часту в інших строгість інтерпретації, але дала нам відчути цілі поеми, що промовляють до нас словами тими живими словами, якими може промовити до нас лише глибоке поетичне чуття незвичайно багатої уяви так, як ними промовляють поодинокі особи і сцени карнавалової маскаради, з тріюмфальним вступом і кінцевим переможним походом Давідсбіндлерів. У грі Любки чули ми й вияви глибокої ніжности, чару і кокетливої грації та огнистого гумору, сваві́льної фантастики та гарячої пристрасти — все те було відтворене богатогранно, з мистецьким відчуттям та питомою Шуманівською технікою.

Тож не диво, що концерт Любки Колесси увінчався величезним успіхом і що вся празька критика висказується про нього в самих суперлятивах, що в місті з великими музичними традиціями й вимогами, яким є Прага, має неякебудь значіння.

У Празі, березень 1938.

Зденка Метельська.

Вбивство в Белзці перед судом.

(Від власного кореспондента.)

СЕМИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Процес про жалюгідні події в Белзці добігає до кінця. Нині зізнавали останні свідки, покликані обороною, опісля промовлятимуть оборонці. Вироку сподіються в середу в ночі тимбільше, що на четвер розписана в цій самій салі нова розправа. Зацікавлення процесом далі велике. Публика щільно виповнює салю і живо коментує хід процесу, а головно зізнання св. Фурмана, в яких пробиваються передовсім два моменти, що їх підніс цей свідок, а саме: 1) що учасники нападу в Белзці були перестрашені та заскочені трагічним його вислідом, бож їх ціллю було лише здобуття гроша та 2) що Качор згідно з найсильнішим переконанням свідка був рішуче одним із учасників нападу. Зацікавлення публики розправою тимбільше, що саме в понеділок зізнавала наречена Качора Текля Янович.

Як перший зізнавав голова т-ва „Сила“ Павло **Музика**, 34-літній друкар, опісля 25-літній столяр **Степан Кукналь**, столяр **Володимир Чучман**, друкар **Григорій Заремба** та бібліотекарка „Сили“ **Софія Табора**.

Всі ці свідки зізнали, що критичного дня, себто 6. травня 1937. р. підс. Качор був вечором у т-ві „Сила“. Всі вони подають згідно, що саме ту дату тому так добре собі запамятали, бо тоді був празник св. Юра і латинське свято. Деякі з цих свідків памятають, що того дня розмовляли навіть з підсудним, але вже не памятають змісту цієї розмови. Голова т-ва Павло Музика зізнав, що донині памятає картину, як того дня, сподіючись з нагоди празнику св. Юра більшого натовпу в т-ві і контролюючи, чи зберігають лад у поодиноких салях бачив, як підс. Качор стояв у малій бібліотечній кімнаті побіч бібліотекарки, при отвореній бібліотечній шафі. Бібліотекарка Софія Табора була в плащі, в зеленім беретику на голові. Цих свідків засипують низкою питань прокуратор, судця Шайда, д-р Мошинський та оборонці. Свідки обстоюють при своїх зізнаньх, що Качор був 6. травня вечором у домівці т-ва. Характеристичний є між іншим запит судді присяглого Мендика чи „Сила“ є легальним товариством і чому має таку назву?

По чвертьгодинній перерві між присутніми почала кружляти поголоска, що на коридорі суду арештовано на приказ прокуратора св. Павла Музику під замітом намови непереслуханих ще свідків до фальшивих зізнань. Одночасно прокуратор поставив внесок, щоби трибунал переслухав поліцая Квапінського на обставину, що св. Музика звернувся на коридорі до інших свідків, щоб зізнавали, що Качор був 6. травня у „Силі“ в чорному одінні та яку мав тоді фризуру.

Обор. Шевчук не противився цьому внескові, бо не вірив, щоб Музика, як розумна людина, міг у приявності поліцая допуститися такого вчинку і просив, щоб переслухано також тих свідків, до яких Музика мав звертатися, що саме він до них говорив.

По нараді трибунал рішив переслухати поліцая Івана Квапінського, який заприсяжений зізнав, що бачив Музику, як він зблизився до інших свідків. Тому пішов за ним і почув, як Музика оповідав їм, що говорив на розправі, а саме про чорне одіння та бачки.

Св. **Софія Табора**, бібліотекарка „Сили“ зізнала, що у Великодну суботу позичила від Качора на вулиці як від тіточного брата своєї матері, 5 зол., що їх обіцяла йому за кілька днів звернути. Колиж несподівано третього дня свят стрінула на свяченім у нареченої Качора Теклі Янович, перепросила його, що не звертає йому ще довгу, але зверне його в четвер у т-ві „Сила“. Отже бачила Качора в суботу 1., у вівторок 4. і в четвер 6. травня, коли йому довг дійсно звернула. Дати цих днів тому так добре запамятала, бо саме був це час свят і посвяточні дні і що саме йшло про зворот позички.

На низку питань св. Табора обстоює при цих датах.

ЗІЗНАННЯ НАРЕЧЕНОЇ КАЧОРА.

Св. **Текля Янович**, це 30-літня жінка, з правильними рисами лиця, убрана в чорний плащ в зеленій шапочці, в руках ручна торбинка. Підчас своїх зізнань кілька разів обертається та обмінюється довшим поглядом зі своїм нареченим Качором. Зізнала, що Качор прибув до неї 2. травня, себто першого дня свят і днюючи та ночуючи в неї перебув аж до 8. травня. В день виходив на місто, вечорами все вертався. На питання про подрібний хід побуту Качора 6. травня зізнала, що цього дня прийшов в год. 7. рано її пан Файвлевич, який саме тоді приїхав, до кухні і бачив там Качора, який сидів на тaбореті. На його запит, хто це, відповіла, що її наречений. Того дня був у неї її краян Назар, що служив тоді при війську і питав, чи не було кого знайомого з їх села. Запамятала дату 6. травня тому, бо це було свято св. Юра, коли то багато прочан зїздиться до Львова. Качор носив на лівій руці годинник; рукавичок ніколи в літі не мав. Далі відповідала на низку питань у справі вияснення суперечностей її зізнань зі слідства з теперішніми. Свідок пояснює, що тоді не могла собі точно устійнити черги фактів.

Чергові свідки **Михайло Лещук**, 17-літній пастух з Івахова, денний зарібник **Осип Цап** та жінка Івахова **Павлина** зізнають, що не чули, щоб у травні минулого року хтонебудь в ночі стукав до хати Івахова і що Івахів тоді в ночі ніде не виходив. Не відомо їм, щоб хто тоді цілий день перебував на стриху хати, що були би запримітили. По переслуханні цих свідків оборона поставила цілу низку внесків.

* * *

В понеділок вечором зізнавала по польськи св. **Марія Дзялига**, римо-кат., жінка підс. Тимка. На питання прокуратора і судді Шайди Марія Дзялига заявила, що брат її чоловіка підс. Гринько признався перед нею, що пізнав Качора як того, якого відвовив до залізничої стації. Підсудні Гринько і Тимко Дзялиги підтвердили зізнання цього свідка. Ці зізнання викликали велике враження.

Новий акт обвинувачення

ПРОТИ СОВІТСЬКИХ ДИПЛЬОМАТІВ.

Під кінець цього місяця або у початках квітня почнеться в Москві процес проти 23-ох осіб, дипльоматичних представників з Токія, Варшави, Гельсінків, Букарешту і Таллина та вищих урядовців наркоминделу. Акт обвинувачення проти них вже готовий.

Ще передтим стануть перед судом червоні генерали м. ін. Дибенко, Ворошилов, Бліхер, Буденний. (АТЕ).

СЕРІЯ ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ НА СОВІТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Як довідується агенція АТЕ, цієї весни відбудеться низка політичних процесів у Києві, Харкові та Одесі, крім того в Ленінграді.

БУХАРІН І ТОВАРИШІ ВЖЕ НЕ ЖИВУТЬ?

Як подає АТЕ, у Москві говорять, що в понеділок виконано присуд на всіх засуджених у московському процесі.

Всі вони, крім Бухаріна, просили помилування, та Сталін навіть не розглянув їхніх прохань.

Зате ПАТ повідомляє, що присуд виконали щойно у вівторок рано і що між наявськими непомилуваних нема Розенгольца — виходилоб що він не просив помилування, або що його одинокого помилували.

Зі сойму.

На нинішньому пленарному засіданні сойм одноголосно ухвалив закон про охорону імени марш. Пілсудського. Промовляв прем. Складковський, мін. Каспшицький і пос. Свідзінський.

—o—

КИТАЙЦІ ПЕРЕЙШЛИ ДО ПРОТИНАСТУПУ.

На фронті Монгай почалась китайська контрофензива. Поки що важко собі звсувати, до чого змагає китайське командування — відомо лише, що китайці перейшли в кількох місцях Жовту ріку і негайно заатакували японців. На границі провінцій Шансі й Гонан дуже активні китайські партизани.

—o—

З туристичної хроніки.

З ЖИТТЯ У. Т. К. Т. „ПЛАЙ“.

Українське Туристично-краєзнавче Товариство „Плай“ започаткувало недавно низку рефератів на мандрівницькі теми. П. Б. Хамула поділився зі слухачами своїми цікавими враженнями з прогульки по Чивчинських Горах. П. С. Костецький говорив про перший мандрівний табор по Гуцульщині.

Останньої неділі (13. ц. м.) виголосив дуже цікавий реферат про Мармароські Карпати голова „Плаю“, д-р К. Паньківський. Ця частина Карпат тільки в 10-ти відсотках находиться в межах польської держави. У великій частині заселює її українська людність. Прогульки в ту сторону можна робити користаючи з туристичної конвенції. Під оглядом геольогічним цікаві Мармароські Гори тим, що вони старшого походження, як цілі Карпати. З причини значної умовної висоти роблять враження альпейського краєвиду.

Після загальних інформацій описав д-р Паньківський свою прогульку спершу залізницею до Требуші, потім Білим Потоком на Мармароського Попа Івана та дальше хребтом на Стіг. Пізніше відчитав уривки з опису подібної прогульки д-ра Левицького з 1911 р., що перший з українців вибрався туди. Від того часу багато змінилося. Мармароські Карпати перестали бути невідомою землею, куди треба було йти з провідником, але чудова краса тих гір викликує однаково велике враження тепер як і тоді.

Приємний спосіб оповідання прелегента дозволив слухачам, на жаль нечисленним, з зацікавленням вислухати цього реферату. Б. С.

—o—

Зі сцени й естради.

ВЕЧІР НАРОДНЬОЇ ПІСНІ Й ТАНКІВ.

У суботу 12. ц. м. відбулася в гімнастичній салі Академічної Гімназії незвичайно симпатична імпреза: „Вечір народньої пісні й танків“. Організаторами тієї імпрези були кружок „Рідної Школи“ ім. Ганни Барвінок та Батьк. Кружок дівочої школи ім. Т. Шевченка у Львові. Виконавцями була молодь дівочої школи ім. Т. Шевченка. На програму зложилися співочі, музичні й танкові точки. Дуже гарно зіспіваними дитячими хорами диригував проф. Гриневецький. Найкраще вийшло виконання Леонтовича „Не ходила на вулицю“ і Гайворонського „У неділю рано“. З танкових виступів подобався „Кривий танець“ (з характером хороводу) і „Козак“. Як завжди, багато захоплення викликав виступ бандуриста п. Ґонти. Танки були укладу й вишколу п-і Оленки Заклинської. Фортепіяновий супровід був у руках п-і С. Пшенички.

рс

Зі судової салі.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН.

Тернопільський суд присяглих засудив за приналежність до ОУН: Василя Охримовича — на 8 літ важкої вязниці; Віктора Боривчука — на 5 літ; Мацелінського, Василя Колосовського, Мартина Руду, Евгенію Петеросіль та Михайла Юрія Віктора Роговського на 2 роки; Володимира Безкоровайного — на півтора року; Василя Званича і Ореста Бріля — по 3 роки поправчого дому зі завішенням; Зенона Ласому, Мирослава Больнета, Миколу Клинка, Романа Топольницького і Івана Клинка суд упімнув і віддав під відповідальну опіку родичів; також Ореста Скородеця віддано під опіку родичів.

Унєвинено Зенона Питляра, Романа Лукасевича, Людомиру Будку і Степана Кутного.

Національні війська здобули в 6-ох днях 5.500 квадратових кільометрів.

Спеціяльний висланник Аваса повідомляє з фронту: У 6-ох днях національні війська заняли в Араґонії простір у формі прямокутника, широкий на 60 км., глибокий на 92 км.

60 КІЛЬОМЕТРІВ ВІД СЕРЕДЗЕМНОГО МОРЯ.

Під цю пору національні війська віддалені лише на 60 км. від пристані Тортоза у гирлі Ебра. Їхні передні сторожі доходять до місця, де перехрещуються шляхи до Тарраґони і Валенсії. Коли його здобудуть, червоним залишиться лиш один шлях з Катальонії до Мадриду — їхнє положення буде трагічне.

АРАҐОН У РУКАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВІЙСЬК.

Офіційний комунікат зі Салямапки стверджує, що національні війська заняли всі гори в околиці Лялькаціз, стратегічно дуже важне місто Араґон, та місцевости Кастель Декабра, Камізар дель Оліват, Ґарґальо і Ляната дель Олмос. Національні війська йдуть дальше вперед — вони взяли понад 1.500 полонених.

Барсельонське міністерство оборони потверджує, що національні війська дійшли до лінії Алькаціз — Кальянда. Алькаціз заняла змоторизована кольона. Червоні зістрілили 6 національних літаків.

НЕВДАТНИЙ НАСТУП ЧЕРВОНИХ НА ПІВДНІ.

На відтинку Мотріль (фронт Ґренади) червоні перевели наступ, але мусіли відступити з великими втратами.

Ділом ушануйте память тих, що своїм зусиллям та терпінням поставили нас у ряд націй.

Гітлер про поморський коридор.

Гітлер дав представникові „Дейлі Мейль“ інтерв'ю на тему Австрії, в якому м. ін. звернув увагу на добрі польсько-німецькі взаємини та сказав: Признаю, що Польщі необхідний доступ до моря. Прикро лише нам, що цей доступ становить коридор через німецьку територію.

Деякі часописи підкреслюють, що це останнє речення ПАТ у своєму звіті опустив.

Новинки.

— **Громадяни,** хочете мати свій першорядний ресторан у Львові, ходіть до Михайла Шпака, **Ринок 11.** 603 1—3

— **Веснянок, угрів, акни,** всяких дефектів шкіри, позбудетеся, пані, в Інституті **„Космео“**, Миколая 7. 143 .—7

— **В Т-ві „Молода Громада“,** 17-го березня ц. р. в год. 7. веч. поділиться ред. Р. Голіян своїми враженнями з останньої подорожі по Німеччині. Вступ для членів Т-ва і учасників Клюбу. 602

— **В Українському Лікарському Товаристві** чергові сходини членів у пятницю 18. березня в год. 7. увечір. На сходинах виголосить д-р Ярема Маляс доклад п. н. „Емболії та тромбози“.

— **Полісся у матеріяльній культурі** — це наголовок реферату, що його виголосить м-р Р. Гарасимчук та м-р І. Ґурґула на черговому „Поліському Вечорі“ у четвер 17. ц. м., год. 18 в Музею НТШ. Вступ за добровільними датками, для членів Т-ва Прихильників Музею НТШ вільний.

— **Етнографічну виставу „Полісся“** в Музею НТШ можна відвідувати щодня від 8—16 год. за вступом 50 та 20 сот. Збірні прогульки по 10 сот. Для членів Т-ва Прихильників Музею НТШ вступ вільний.

— **Звязок Шевченка і Ґощинського з Вальтером Скотом** — це наголовок реферату, що його виголосить в українській мові **проф. Плятон Лушпинський** у пятницю 18. березня в год. 5-ій пополудні в салі Українського Наукового Інституту у Варшаві, при вул. Служевській ч. 7.

— **Протилитовську демонстрацію** уладили у Львові польські студенти, які перейшли вулицями міста, несучи транспаренти з написами: „Між Польщею і Литвою нема кордону“, „Так, як Гітлер“ і т. д. По місті розкинено летючки.

— **Бурхливе віче в обороні адвокатури** відбулося минулого понеділка вечором у т. зв. жовтій салі промислово-торговельної палати у Львові при вул. Бурлярда ч. 5. Перший промовляв проф. д-р Вол. Старосольський. Підчас його промови гурток польських адвокатських аплікантів намагався стероризувати промовця, щоб перестав говорити по українськи і промовляв по польськи. Річ ясна, що закокурічені ендеки дістали належну відправу від велитенської більшости присутніх, які порадили невдоволеним, щоб покинули віче, як не розуміють української мови. З черги промовляв адв. д-р Дрецґевич підкреслюючи, що адвокати мали більші права в займанницьких державах, ніж мають у Польщі. Чергові промовці адвокати: Ґельман, Ґольдблят, Ольшевський та кількох аплікантів, між ними м-р М. Дзьоба і м-р Луценко теж гостро виступили проти нового закону про устрій адвокатури, за яким одноушно заявилось ледви кількох польських аплікантів ендеків. Вони теж увесь час попусувалися ріжними протижидівськими окликами так, що навіть увійшла поліція на салю, щоб інтервенювати. Віче скінчилося приняттям низки резолюцій в обороні прав адвокатури і проти нового закону про устрій адвокатури.

— **Ревізії й арештування.** В селі Рибниках, пов. Бережани, поліція перевела недавно ревізію у Федька Островського, якого арештувала. Крім того поліція з Кристинополя перевела ревізію у В. Поліщука з Жабча Мурованого шукаючи за зброєю, якої не найшла.

— **Студенти злодіями.** При кінці лютого ц. р. власничка реальности при вул. Сагайдачного ч. 5 Аделя Поворозник, повідомила поліцію, що підчас її неприсутности вломники забрали з її помешкання всі цінніші предмети і готівку вартости 10.000 зол. Одночасно повідомила, що два субльокатори Роман Круліковський, студент прав та його приятель Болеслав Піркґардт, які випровадилися 4 дні тому, пропали без сліду. Слідство виявило, що крадежі допустилися оба субльокатори. Безпосередньо по крадежі заставили частину біжутерії в льомбарді, а з рештою біжутерії виїхали до Перемишля, а звідтіля до Варшави, де кілька днів весело забавлялися за вкрадені гроші. Коли зорієнтувалися, що поліція вже на їх сліді, втікли до Ґродна, де поліція арештувала Круліковського, а згодом і Піркґардта. Від арештованих поліція відобрала ще частину крадених річей.

— **Краєва хроніка.** У Жовкві Іван Костя та Михайло Ширий заатакували учителя Ернеста Ґлівінського, який боронився револьвером і зранив напасників. — У Радружі, п. Рава Руська, 5-літній Михайло Черенис бавився револьвером і вбив свого ровесника Михайла Цурка.

— **Виїзд робітників на сезонові роботи.** З останніх тижнях виїхав з Ряшівщини більший гурт робітників і робітниць на сезонові роботи до Франції. В найближчому часі виїдуть теж робітники на сезонові роботи до Естонії. Як відомо з дотеперішнього набору робітників на сезонові роботи виїзджають виключно польські робітники (ці).

— **Погрожують судові за виконання присуду.** До окружного суду у Варшаві надійшов анонімний лист із підписом „ватага червоного смока“ з погрозою суддям на випадок виконання присуду смерти щодо бандита Марушечка. Лист вислано 11. березня ц. р. з Катовиць. Автор погрожує смертю всім, які сходили і засудили Марушечка на кару смерти. З змісту письма виходить, що лист писав півнеграмот[...]. Анонімний лист передали слідчій владі.

— **Німці в Чехословаччині,** яких є там несповна 3,5 міл. душ, видають 63 щоденники і 145 інших часописів. У 1935. р. вийшло в ЧСР 1.576 книжок німецькою мовою.

— **Москва хоче виміняти вбивника священика.** Польська преса подає поголоски, що большевицький уряд звернувся до польського уряду з пропозицією виміняти вбивника свящ. Штрайха в Любові комуніста В. Нована за 5-ох вязнів католицьких священиків з СССР. Кружляють поголоски, що родина вбитого священика згодилася на це. Міродайні кола поголоски заперечують ці поголоски.

— **Завалився великий міст.** У понеділок передполуднем завалився зі страшним гуком міст короля Альберта в Гассель, довжини 70 метрів. Катастрофа трапилася саме у хвилі, коли по мосту зїздив трамвай, переповнений пасажирами. На щастя катастрофа не потягнула за собою ніяких жертв у людях. Здогадуються, що причиною катастрофи мосту була помилка конструкції.

— **Летунська комунікація з Берліна до Багдаду.** В найближчому часі німецька „Люфтганза" поширить свою летунсько-почтову комунікацію між Берліном і Стамбулом ще пасажирською лінією до Багдаду. Раз на тиждень буде курсувати пасажирський літак з Берліна через Відень, Білгород, Атени, Родос, Дамаск до Багдаду.

— **Найвища антена в Европі.** Французький уряд почав будову висильної радіостації на верху Кордінкер у Пиринеях, високім на 2.535 м. Радіостація положена на узбіччі гори, 800 м нижче від верху. Це буде найвища антена в Европі.

— **Самохід з радом у Льондоні.** Майже кожний шпиталь у Льондоні має рад, що при його помочі лікують рака та інші недуги. А що багато шпиталів на провінції не має раду, в Льондоні збудували спеціяльний самохід, що перевозить рад до провінціяльних шпиталів. У самоході є спеціяльна скриня з олов'яних плит, що важить коло 200 кг., щоб охоронити шофера перед небезпечними проміннями раду. У скрині перевозять грам раду. Шпиталі дістають рад на кілька годин. Що вечора рад переносять до сейфу в самоході, що його зберігають у спеціяльному гаражі.

— **Корабель з товарами пішов на дно.** Перед кількома днями осів на мілині коло Клайпеди корабель „Нерінга". Тепер наслідком буревію на Балтику цей корабель затонув з цілим вантажем. Кораблям з Данцігу, які виїхали на ратунок, не вдалося притягнути корабля до пристані. Поліція з Клайпеди арештувала капітана корабля „Нерінги" і веде проти нього слідство у справі катастрофи і смерти трьох моряків.

— **Подорож проф. Пікара у глибину моря.** Перед кількома місяцями проф. Пікар висунув проєкт підморської виправи до глибини 10.000 м. Спершу міркували, що цей проєкт мало реальний, бо його здійснення коштувало би багато більше, ніж попередні лети бельгійського вченого до стратосфери. Тимчасом бельгійське товариство наукових дослідів, що фінансувало попередні лети проф. Пікара та його співробітника Косінса до стратосфери, зацікавилося цим проєктом. Згадане товариство дало вже проф. Пікарові відповідні фонди на переведення дослідів, щоби ствердити практичні можливости підморської виправи, і щоб висвітлити таємниці глибини моря. Тепер проф. Пікар переводить досліди в лябораторіях політехніки у Брюселі. На випадок позитивних дослідів подорож до глибини моря відбулась би вже в короткому часі.

— **Страшна катастрофа автобусу.** З Картагени в Колюмбії надійшли вістки, що на одному закруті перекинувся автобус з кількадесятьома пасажирами. До катастрофи дійшло внаслідок дуже швидкої їзди на закруті. В катастрофі згинуло 10 пасажирів, 14 важко ранених відвезли до шпиталю.

— **Ріжні вісти.** Місто Такуба в Сан Сальвадор навістив землетрус, від якого завалилося кілька державних домів і кільканадцять приватних. — У Монтевідео в Уругваю почалися міжнародні полуднево-американські шахові змагання між дружинами Аргентини, Бразилії, Чілі та Уругваю. У змаганнях бере теж участь шаховий мистець світа д-р Альохін. — Недалеко Фешу наїхав поїзд у ночі підчас густої мряки на стадо баранів. Поїзд убив 122 баранів. Опісля виявилося, що пастух баранів заснув у полі, а барани пішли на залізничий шлях, де їх змасакрував поїзд.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

WSCHOD — ORIENT. Kwartalnik poświęcony badaniu spraw narodowościowych. Rok XI. Nr. 4—5. 1937. Warszawa.

URANIA. Czasopismo Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Astronomii. Rok XVI. Nr. 1. Luty 1938. Lwów.

MORZE. Organ Ligi Morskiej i Kolonialnej. Rok XV. Nr. 3. Marzec, 1938. Warszawa.

PION. Tygodnik literacko-społeczny. Rok VI. Nr. 9. Warszawa.

Альгоголізм стелить ліжко сухотам.

Дописи.

КРЕМЯНЕЦЬ.

Міністеріяльна комісія у Кремянці. На днях приїхала з Варшави до Кремянця спеціяльна комісія міністерства внутрішних справ у звязку з голосними подіями в Гринках. Комісія ця виїхала до Лановець, щоб на місці ознайомитися з місіонерською діяльністю старшини КОП-у та війта Стадніцького і зібрати матеріял для відповіди міністра внутрішних справ на інтерпеляції українських послів у соймі. У звязку з цим ходять поголоски про персональні зміни серед старшинського складу КОП-у і в кремянецькому старостві.

Перенесення референтів безпеки. Референта публичної безпеки кремянецького староства Юрія Білозура у звязку з подіями в Гринках перенесли до Горохова. Призначений референтом у минулому році п. Білозур, бувший денікінський старшина (де він звався Георгій Белозоров), був русофілом і через те досить вороже ставився до місцевих українських організацій. Він причинився до закриття у Кремянці філії Союзу Українок, не довів довозу на заснування по селах філій Українського Добродійного Т-ва та застосував своєрідну систему при цензуруванні дозволених вже українських пєс для аматорських вистав і віршів з Кобзаря, де забороняв та викреслював усе те, що було неприхильне чи вороже до росіян (заборона крутянських академій, вистави „Боярина" Лесі Українки, академій на честь гетьмана Мазепи, навіть заборона клепсидр у Кремянці про панахиду по крутянцях та за душу померлого в Каліші генерала армії У. Н. Р. Безручька-Вязильського). Своїми необоснованими вимогами п. Білозур тамував природний розвиток українських культурно-освітніх організацій, викликуючи тим непотрібне подразнення населення.

КАЛУШ.

Курс для провідниць Секції Господинь при кружках Т-ва „Сільський Господар" у Калущині. Філія Т-ва „С. Г." в Калуші вкладає дуже багато праці для піднесення господарської культури в повіті. В цьому році філія „С. Г." звернула особливу увагу на організацію та виховання нашого селянського жіноцтва. Щоб навязати тісний звязок із жіноцтвом-селянкою філія „С. Г." уладила в днях від 25. I.—5. III. 1938 р. курс домашнього господарства для підготови провідниць Секцій Господинь при Кружках Т-ва „С. Г." у Войниловім. На поміщення курсу відступила свої просторі кімнати (кухні, викладова сали, інтернат для курсанток) Р. М. у Войниловім. На курс вислали своїх представниць ріжні культурно-освітні та економічні установи повіту. І так було всіх 29 курсанток із 17-ти громад повіту. Всі вони покінчили курс із добрим успіхом. Курс був такий цікавий, що на бажання курсанток управа курсу мусіла продовжити його ще на один тиждень. На курсі викладали такі предмети: 1) Організація жінки-селянки — д-р Х. Кононенко, референтка Гол. Т-ва „С. Г." у Львові. 2) Куховарство, трикотарство та наука крою — інструкторка філії „С. Г." в Калуші п. Я. Сайовська. 3) Гігієна людини і хати — д-р М. Долинський, лікар у Войниловім. 4) Гігієна с.-г. тварин і кооперативне молочарство — д-р Н. Рудницький, дир. Р. М. у Войниловім. 5) Городництво та годівля с. г. тварин — інж. П. Дубрівний, агроном філії „С. Г." в Калуші. З нагоди курсу уряджено забаву, а її чистий дохід віддали на Р. Ш. Крім цього з курсу залишилось коло 400 кг. бараболі, яку дістали бідні Войнилова. Дівчата й молодиці з ріжних сторін повіту за короткий час курсу так зжилися, що їм важко було розлучатися. Філія „С. Г." сподівається, що учениці курсу використають набуте на курсі знання у своєму селі. Подібні курси уладила філія „С. Г." для Секцій Господинь при кружку „С. Г." в Ясені в днях 27. I.—5. III. (вела інструкторка з Гол. Т-ва „С. Г." зі Львова п. Ольга Петльована) і при кружку „С. Г." в Негівцях (вела п. Михайлина Гарасимів). Інструкторка з Ясеня п. О. Петльована починає 9.-го березня ц. р. новий курс для Секцій Господинь у Голині. Дня 4. березня ц. р. в Середньому зачинає такий курс інструкторка п. Н. Дурбенівна.

БОРЩІВ.

Академія в честь О. Кобилянської. Заходом Секції Господинь при філії Сільського Господаря відбулася дня 27. лютого академія в честь О. Кобилянської. Свято це зібрало велику масу народу, що ледви помістилася в салі Народнього Дому. На свято переважно селянство, яке прибуло пішки або підводами не тільки з близьких, але також і з дальших сіл. Цілість свята зробила гарне вражіння, всі точки були добре підготовані, сцена з погруддям письменниці гарно прибрана. Академію відкрила голова жін. секції пані С. Воркунова, яка в короткій, дуже гарній промові пояснила значіння свята та вказала на заслуги письменниці для жіноцтва. Пані Д. Налоцечна відчитала реферат про письменницьку діяльність О. Кобилянської звертаючи одночасно увагу і на громадську працю письменниці. Реферат був цікавий, жаль тільки, що деяка частина присутніх не могла його почути, бо авторка виголосила його за тихо. В дальшій частині програми на сцені появилися сільські хори: жіночі зі Скоморох і Волківців та мішані з Ланівців і Нівра. Хори ці виступали в народніх одягах, які своєю красою і оригінальністю впали за очі, приковували до себе, так що виступи тих добре підготованих хорів давали насолоду не тільки слухові, але й зорові. Найкраще вражіння зробив на присутніх хор з села Нівра підбором і виконанням пісень та своїми чудовими одягами. Дуже миле вражіння робив хор є. господинь. Це вже нове покоління, виховане в чит. „Просвіта", в кооперації та кружках „Сільського Господаря". Поза важкою працею дома і за господарством вони находять час і охоту працювати на культ.-освітньому полі. Із виголошених на академії трьох декламацій треба в першу чергу відмітити панну С. Кривецьку, яка вірш Уляни Кравченко передала з великим умінням. Також декламації господині Данилевич з Жилинців та дівчинки з Жилинців Анни Лазарукової заслуговують на увагу. Гарне вражіння зробила на присутніх струнна орхестра малих дітей з села Козаччина, яка за короткий час (неповних 3 місяці) вивчила досить добре цілу низку народніх пісень. Програму закінчила жива картина, що не дуже підходила до цілости. На закінчення академії відспівали національний гимн. Слід підкреслити, що в цілості свято випало гарно і повазно в тому заслуга управи секції та її організаторки панни Ірини Малицької. **Чужий.**

Чи знаєте Ви, кілько є неписьменних у Вашій громаді? Чи Ви особисто причинилися до того, щоб вони стали письменні та свідомі? В допомогу стане Вам книжечка-буквар із читанкою „ДО СОНЦЯ", що її видала „Просвіта" в ціні 50 сот. за примірник. Придбайте собі її як-стій! УЧІТЬ НЕПИСЬМЕННИХ!

ДРОГОБИЧ.

Після гостини театру Й. Стадника. Треба відразу сказати, що порівнання ось хочби з театром ім. Садовського виходить на некористь театру Стадника. Це під теперішню пору один із слабших наших театрів. Тримає його ще відоме прізвище. Передусім треба ствердити, що театр не представлявсьби так некорисно, якби брався до штук під свою силу. Нпр. „ЧОРНОМОРЦІ" вийшли досить удало, але „Запорожець за Дунаєм" рішуче не під силу такому театрові, як теперішній Стадника. Цією виставою він дуже понизив свою вартість. У цілій виставі, на нашу думку, тільки один артист відповідав вповні голосово своїй ролі — тобто ролі самого Запорожця. Деякі інші партії голосово неможливі. Не хочу нпр. говорити навіть про повних Андрія та султана, щоб не ображати людей, які може й невинуваті, що їм дають такі ролі. Що торкається ролі Запорожця, мушу сказати ось що: Мало в нас було артистів, що навіть цю ролю взагалі відіграти, але цим разом треба признати, що і гра і спів у цій ролі були добрі. Цей сам артист дав теж дуже вдалий тип коваля Кабиці у „Чорноморцях". Гра пані Стадникової знана не від сьогодні. Її роля в „Чорноморцях" захоплювала. Але в „Запорожці" артистка голосово таки не може опанувати ролі. Одарки так, як ми собі те вже висмакували. Хори слабі. Окрема сторінка — це декорації й одяги. Декорації надто старі, поношені, пошарпані, одяги теж. Вкупо відслужили вже своє. Щодо ювилейної вистави „Аргонавти", то треба підкреслити, що сюжет цікавий, але перестарілий і тому може для ширшої публики не дуже актуальний. Може комедія „Соколики" була би краща. **В. С-к.**

—o—

Спортові новинки.

Сокільські першенства відбиванки у Львові. В суботу 12. і в неділю 13. ц. м. відбулися в салі Сокола-Батька мистецькі змагання відбиванки, в яких взяли участь дружини всіх львівських сокільських гнізд, зокрема ж добрі дружини Сокола-Батька, Сокола IV і Сокола III. У відбиванці жінок мистецтво здобула дружина Сокола-Батька, яка перемогла дружину Сокола IV 2:1 і дружину Сокола III 2:0. Друге місце та віцемистецтво здобула дружина Сокола IV. У відбиванці мужчин мистцем стала дружина Сокола IV, яка перемогла дружину Сокола-Батька.

Легкоатлети України на старт. Легкоатлетичне секція України уладжує в неділю 20. ц. м. весняний біг навпростець. Старт на площі Сокола-Батька. Біг відбудеться на трасі 2 км. Початок бігу в год. 9. рано.

Русь — ЧСК (Ужгород) 7:4 (4:1). Товариське „дербі" двох найсильніших ужгородських клюбів закінчилося стоправдоподібною, заслуженою перемогою Руси. Ворота для переможців здобули: Карасик 3, Кобзар, Кріж Джулан і Мозер по 1.

Мистецтва Чеської Ліги. В мистецтвах чеської державної Ліги можемо знову занотувати першорядну сензацію: програну Славії з Вікторією Жижков на власнім грищі. Вікторія-Жижков перемогла 3:1 (0:1). Інші наслідки були такі: Спарта — Кладно 2:0 (1:0), Простейов — Шл. Острава 3:2 (2:1), Находь — Братислава 3:1 (0:0), Жідениче СК Пільзень 2:0 (1:0), Вікторія Пільзень — Пардубіце 1:1 (1:1).

Мадярська Ліга. Сіпрецалосі — Сегед 2:0, Немзеті—Кішпешт 2:1, Гунгарія — Будафок 1:0, Ujpest — Теремвароші 5:2, Електромош — Фебус 2:1, Ференцварош—ETO Ґйор 1:0, Бочкай — Будаї XI 2:0.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Шкіряні каганці

і ремінці для псів в найліпшім гатунку, кожна величина по зол. 1.40, линви по 50 сот., гарапи по 1.50 продає Робітня Римарсько-Галантерійна Н. БАРЕР Львів, Сикстуська 2, побіч фірми „Саламандра“. 519

Театри.

Великий Театр:

Середа 16. III. год. 7.30 веч. „Домогоо Гонка“.

Четвер 17. III. год. 7.30 веч. „Домогоо Гонка“.

Театр Рівнородностей:

Середа 16. III. год. 7 і 9.15 веч. „Гітка Карла“ з Е. Бодом.

Четвер 17. III. год. 7.30 „Ми були молоді“ премієра.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

СТРИЙ:

16. III. Лісова пісня.
17. III. Процес Мері Деген.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

БЕРЕЖАНИ:

17. III. Хмара.
18. III. Пісня Бескиду.
19. III. Маруся Богуславка.
20. III. Подружний меч.
21. III. Гетьман Полуботок.

ПІДГАЙЦІ:

22. III. Хмара.
23. III. Пісня Бескиду.
24. III. Подружний меч.
25. III. Мазепа.
26. III. Гетьман Полуботок.

Управа Театру прийме до хору добру сопраністку, альтів і тенорів. Зголошення присилати враз з світлинами до театру.

24 шт. столового накриття з правдивого срібла 100 зол.
набувані тільки у
Б. ҐРІНБЕРҐА, Сикстуська 4.

КІНА.

АПОЛЬО: „Буревій“ екзот. фільма.
АТЛЯНТИК: „Жінки над пропастю“.
БАЛТИК: „Заборонене щастя“.
ВАНДА: „Кров на морі“, „Кохана родиночька“.
ҐРАЖИНА: „Від з'єтірка до четверга“ та „Мистці глупоти“ — Фліп і Флап
ЕВРОПА: „Я винувата“.
КАСІНО: „Еспанський метелик“ (Дж. Мекдональд).
КОПЕРНИК: „Шулерів роман“ із Савеж Ґітрі.
МАРУСЕНЬКА: „Я вбив“ і колірова ґротеска.
МЕТРО: „Пан редактор шаліє“.
МІРАЖ: „Чарівні очі“ (Марта Еґерт) і комедія з Едом Канторем.
МУЗА: „Товариші зброї“.
ПАКС: „Галька“.
ПАЛЯС: „Лінія Мажіно“.
РАВ: „Флер ч. 13“.
РІЯЛЬТО: „Палкі серця“.
СВІТ: „Трійка гультяїв“, „Герой з Гевзеру“.
СТИЛЕВЕ: „Чар богеми і ревія“.
ТОН: „Кинь і прощая“.
УТІХА: „У світах розвідки“ та ревія.
ХИМЕРА: „Улан кн. Йосифа“.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 6).
Еспанія — Валенсія, Гранада.

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовід“ (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Канада“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 16. березня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авдиція, 11.15 Для шкіл: Природнича загадка; Фрагм. із сюїти П. Чайковського „Горіхокрушильник“ пл., 11.40 Мендельсон: Фрагм. з музики до „Сну літньої ночі“, пл., 12.03 Полуднева авдиція, 13.45 Інформаційна газетка в українській мові, 13.55 „В Еспанії“ пл., 14.30 Легка музика з пл.; у перерві в год. 14.40 Конкурсова авдиція ККО, 14.55 Біржа, 15.00 Фрагм. із пов. І. Ліма „Корсвар у Галичині“, Музика з пл., 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції, 15.30 Господарські вістки, 15.45 Хвилина питань для старших дітей, 16.00 Куток мови, 16.15 Розр. музика у вик. орх., 16.50 19.50 Актуальна гутірка, 17.00 Боротьба держави з воронским летунством, 17.15 Сонети на віол. і форт., 17.50 Гігієна шкіри на весну, 18.00 Господарські вістки, 18.10 Н. Дюкас: „Учень чорнокнижника“, симф. орх., пл., 18.20 „Криниця“ авд., 18.50 Спорт, 19.00 „Операція“ Рожера Мартен дю Гар, 19.20 Самотина старости, 20.00 „Любов в оперетці“ легкий концерт із участю **Стефанії Стадник**, Б. Межесвського, форт., конферансієр; у перерві в год. 20.20 Куток гумору, 20.45 Веч. дневник, 21.00 Шопенівський концерт, 21.45 Непроминаюча краса поезії, 22.00 Популярна оп. музика, симф. орх., спів, 22.50 Ост. вістки, 23.00—23.30 Розр. музика з пл.

Четвер, 17. березня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авдиція, 11.15 Воєнні марші та пісні, поранок для молоді вселюдних шкіл, 11.40 Гроє Гаспар Касадо, віол., гр. пл., 12.03 Полуднева авдиція, 13.45 Комунікат льв. Хліборобської Палати, 13.50 Легка та розр. музика з пл., 14.55 Львівська біржа, 15.00 Легіонові спогади д-р Ю. Фулярської Світальської, Музика з пл., 15.25 Біжучі вістки з міста та провінції, 15.30 Господарські вістки, 15.45 Муз. мандрівки, авд. для молоді, 16.15 Два фортепіяни, 16.50 19.50 20.50 Актуальна гутірка, 17.00 Нові видання про сучасні фільос. напрямки, 17.15 Розр. музика у вик. сальон. квінтету, Бельковський тенор, 17.50 18.50 Спорт, 18.10 „Бережани“ гутірка д-ра П. Слотвінського, 18.20 Пісні півн. народів у вик. Гінеї Кутна-Гесель, у супр. форт., 18.40 Листи та програми, 18.55 Програма на завтра, 19.00 Театр Уяви: „Львівна“, 19.30 П. Чайковський: фрагм. зі балету „Сплюча царівна“, пл., 20.00 Муз. мозаїка, 20.40 Веч. дневник, 21.00 Европейський концерт із Ірляндії: орх., вок. квартет, квінтет вокальний, Ровсом кобза. Корліс тенор, програма присв. Святові св. Патрикія, 22.00 Літер. нарис, 22.15 Іпал. пісні з к'нця XVI ст., у вик. подв. квартету, лютні та клявесину, 22.50 Ост. вістки, 23.00—23.30 Із співерового альбума.

Пятниця, 18. березня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авдиція, 11.15 Для шкіл: „Людовий дім“ у Дембіцах, 11.40 Монюшко: Фрагм. з оп. „Галька“, 12.03 Полуднева авдиція, 13.45 Сусп. гутірка, 13.50 Симф. орх., пл., 14.30 Легка музика з пл.; у перерві в год. 14.40 Авд. ККО, 14.55 Біржа, 15.00 Спогади дек. лікарки, Музика з пл., 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції, 15.30 Господарські вістки, 15.45 Від віконної шибки до скляних домів, гутірка для старших дітей, 16.00 Гутірка з хорими, 16.15 Орх. концерт, 16.50 19.50 Актуальна гутірка, 17.00 Відвідуємо осередки здоровля, 17.15 Пісні у вик. Збоїнської-Рушковської в супр. форт., 17.50 Огляд видань, 18.00 Світовий комунікат, 18.10 Туристичний інформатор, 18.15 Бетовен, увертури з пл., 18.30 18.55 Програма на завтра, 18.35 Промова во вводи Альф. Бінька, 18.50 Спорт, 19.00 Комедії XIX. століття „Галузка геліотропу“ Ал. Асника, 19.30 Пісні у вик. хору, 20.00 Симф. концерт; у перерві коло год. 21.00 Веч. дневник, гутірка, 22.50 Ост. в'стки, 23.00—23.30 Розр. музика з пл.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Середа, 16. березня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Тріо д-дур Бетовена, 18.00 Розр. музика, 20.00 Симфонія ч. 6. а-дур Брукнера, 21.00 „На стрічу весни“ розр. концерт; БІЛГОРОД 20.30 21.00 Гумор. 21.30 22.00 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 12.05 Вок. концерт, 17.00 Циг. музика, 21.20 Орх. концерт, ВІДЕНЬ 15.15 Для дітей, 17.20 18.00 Шпрінгерові твори, сол., 19.25 20.00 21.00 Симф. концерт; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.15 Крайцерова соната Бетовена, 22.30 Мала соната Вельтере, КОШИЦІ 14.00 18.45 Вістки. МІЛЯНО 17.15 Танц. музика, 21.00 22.00 23.00 „Вертер“ оп. Масонета, ПРАГА 14.00 Пісні, 18.05 „Звад Лаби“ пісні, 19.25 На привіт весни, розр. концерт; РАДІО ПАРІ 21.30 Скрипка, форт., 22.00 Франція у пісні, РИМ 17.15 Скр. рециталь Базара, 19.40 Розр. музика, 21.00 22.00 Симф. концерт, ФЛЬОРЕНТІЯ 20.30 21.00 22.00 „Циганська музика“ оп Легара.

Четвер, 17. березня 1938.

БЕРЛІН 19.45 Веч. гомін, 20.00 21.00 Вечір танку, БІЛГОРОД 18.15 Нар. пісні, 18.45 Скрипка, БУДАПЕШТ 19.00 Нар. пісні у супр. циг. орх., 22.25 Давня мадярська музика, ВІДЕНЬ 17.25 Суїта на скр. і форт. Регера, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Камер. музика, 20.00 21.15 Веч. музика, орх., сопр., барит., КОШИЦІ 13.30 Нар. госп. розвиток Підк. Руси, МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 20.30 Розр. музика, 22.00 Комедія, ПРАГА 17.15 Бендлові пісні, 22.35 Твори Кренека й Мільода, концерт дутого та смичк. квінтету, РАДІО ПАРІ 18.00 Театр Уяви, 21.15 Пісні, 21.30 22.00 23.00 Опера, РИМ 17.15 Вок. концерт, 21.00 22.00 23.00 „Кармен“ оп. Бізета.

Пятниця, 18. березня 1938.

БЕРЛІН 15.35 Легка музика, 17.00 Пісні Ван Айкена, 17.10 Форт., 18.00 Давні й нові вальси, 22.30 Розр. музика, БУДАПЕШТ 19.15 Форт., Сіґрід Шнефойґт (Фінлянд.), 22.00 Циг. музика, БУДАПЕШТ II 18.30 19.00 20.00 21.00 „Трістан і Ізольда“ оп. Ваґнера, ВІДЕНЬ 19.25 Розр. музика, 20.00 21.00 22.00 „Будівничий Сольнес“ драма Ібсена, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Дитячі пісні, 18.00 Давні балади в опр. нових композиторів, ДРОЙТВІЧ 20.00 21.00 „Ля Рондіне“ оп. Пуччіні, КОШИЦІ 14.00 18.45 Вістки, 18.00 Орх. концерт, МІЛЯНО 16.00 Шопенівський концерт, 21.00 22.00 „Фільмова зірка“ оп. Джільберта, ПРАГА 21.00 Орх. концерт, РАДІО ПАРІ 18.00 Камер. музика, 21.15 Пісні, 21.30 22.00 23.00 Театр Уяви „Воскресения“ на осн. Толстого, РИМ 21.00 22.00 Симф. концерт, ФРАНКФУРТ 20.00 21.00 22.00 „Севільський цирульник“ оп. Россіні.

БІРЖА.

Львів, 15. березня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·17, 88·71, Доляри американські 5.29·00, 5·26·50, Доляри канад. 5·28·50—5.26·00 Фльорени гол. 295·34—293·60, Франки фр. 16·53—16·06, Франки швайцарські 122·45—121·63 Фунти англ. 26·46—26·30, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 17·40—16·00 Кор. дан. 118·15—117·30 Кор. норв. 132·93—131·95, Корони шв. 136·34—135·35, Ліри італ. 22·00—21·10, Марки фінлянд. 11·69—11·30, Марки нім. 103·00 — 98·00 Шилінги австр. 89·00—84·00, Тель Авів 26·20—25·95, Марки нім. срібні 115·00 — 110·00

Акції.

Банк Польський 113·00 Цукор 36·00. Вугіль 31·75, 30·25, Ліпльоп 63·50. Можеів 13·25, Островець 54·75, Стараховичі 40·00, 37·25, Габербуш 48·25.

Папери.

4 і пів проц. внутр. 65·75, 66·00, 3 інв. 1 ем. 82·50 серія ненот. 3 поз. інв. 2 ем 82·00, серія ненот. 5. конверс. 69·50 прем. доз. 41·50, 4 консол. 67·25

Тенденція слабша.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 15. березня 1938 р.

1 кг. масла десер. блок. без оп. 3·45 зол.
1 кг. масла бочков. нав. з опак. 3·50 зол.
молоко 18—19 сот.
(яйця копа) 3·10 зол.

Тенденція на масло й молоко вдержана, на яйця зниживка.

Український Текстильний Склад „Manufactura“ Львів, Капітульна Площа 3.

подаємо до відома наших Вельмишановних Клієнтів, що найнов. ші весняні матеріяли на мужеські та жіночі одяги маємо вже на складі. Радо теж служимо інформаціями про моду одягу матерій, виробів та десенів. 7-15

ЄДИНА НАГОДА купити в березні найкращу історичну повість С. ЧЕРКАСЕНКА

„Пригоди Молодого Лицаря“

по зниженій ціні. До 30. березня ц. р. висилаємо 2 томи тієї повісти (360 стор. друку з ілюстраціями) за **3·80 зл.** з поштовою пересилкою (замість 5 зл.). 2—2

Користайте з нагоди!

Посилаємо тільки коли раніше дістанемо гроші.

В-во „Батьківщина“ Львів, Чарнецького 8.

ОПОВІСТКИ.

Пана І. Проця взиваємо порозумітися у важній справі з нами. Книгарня Шевченка, Львів, Ринок 10. 604 1-1

КУПНО-ПРОДАЖ

УКРАЇНСЬКУ ЗАГАЛЬНУ ЕНЦИКЛОПЕДІЮ, комплети та поод. томи купуємо та міняємо на інші. Книгарня Шевченка, Львів, Ринок 10. 604 1-1

ДЕРЕВЦЯ овочеві, до прикрас, щепи, боки — продає Секція Садівничо-Городнича при М. Т. Р. Львів, Коперника 26, І. п. 608 1-1

МЕШКАННЯ

КАВАЛЕРСЬКИЙ покій, сонішний до винайму — Львів, На Байках 26 м. 12. 501 5-2

ДО ВИНАЙМУ 2 кімнати, кухня, повний комфорт, Генінга 34. 606 1-1

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ГОСПОДИНІ до ведення харчівні в інтернаті шукаємо. Потрібне знання ведення та адміністрації харчівні. Зголошення з описом життя слати до Адміністрації „Діла“ під „Інтернат“. Неприйняті заяви залишаться без відповіді. 596 2-3

РІЖНІ

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, ремені, жиркові, проти усунення матиці та гарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УТРИСКА** Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2041 35-50

УКРАЇНСЬКА КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ що істнує від 20 літ **ІВАН МАРИНА** приймає всякі роботи мужеського, жіночого і священничого відділу по знижкованих цінах. Львів, ул. Петра ч. 1. 2139 25-50

ОГОЛОШЕННЯ.

Фортепіяни, піяніна

першорядних марок нові й оказійні.
Догідні кредитові умовини.
Новацький
ЛЬВІВ, ПІЛСУДСЬКОГО 10.
Тел. 236-21.

МЕБЛІ їдальні, спальні, кабінети, сальони, клюби, тапчани, матраци і декорації поручає Віденська вирібня столярсько-тапіцерська
ІВАН ОРТНЕР
Львів, Сикстуська 41. Тел. 262-18
498

БРИТВИ

найліпші, гарантовані, світових марок продає по найнижчих цінах оказійно фірма
С. ФЕДЕР
ЛЬВІВ Коперника ч. 13 і
" Сикстуська ч. 7
" Галицька 16

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.